

4309

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΡΓΑ

7

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

Ref.

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΞΕΝΟΦΩΝ Ε. ΣΕΡΓΙΑΔΗΣ

Υπόψη Σεργιάδου, Γεωργίου Σεργιάδου, 10.

4309

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΡΓΑ

7

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΩΔΕΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΞΕΝ. Ε. ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ

ΠΕΡΑ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥΝΕΛ

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

I

ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΦΙΛΟΙ

Ο γιατρός Πέτρος Ζερσώ, ειδικός στα φρενολογικά, για την θεραπεία των οποίων, μεταχειρίζεται τον ηλεκτρισμό, έχτυπησε χαιδευτικά τα μάγουλα της μικρής Λίζας, που είχε ξυπνήσει πρό όλιγου και γυρίζοντας στη μαμά της, την νέα Κα Μαργαρίτα Δαλτών, που έστέκονταν κοντά του!

— Δοιπόν, αγαπητή Κυρα, της ειπε, να είσθε έντελώς ήσυχη... ή κόρη σας είνε έκτός κινδύνου... τώρα, σās έγγυομαι!

Η Κα Μαργαρίτα Δαλτών, έβγαλ' ένα στεναγμό ανακουφίσεως, έσήκωσε τά βλέμματά της, τον έκύταξε με έκφραση που απόδειχνε γλυκειά ευγνωμοσύνη και απάντησε :

— Πώς να σās ευχαριστήσω γιατρέ'... δέν βρίσκω λέξεις, που να μπορέσουν να σās έκφράσουν την ευγνωμοσύνη μου...

Ο γιατρός Ζερσώ, δέν την άφησε να έξακολουθήσει.

— Ως γιατρός, έχω καθήκοντα προς όλους τους πελάτες μου... ως φίλος όμως, έχω περισσότερα προς σās...

Τύποις Ξεν. Ε. Σεργιάδου

— Τί λέτε γιατρέ!

— Μή με διακόπτετε, αφήστε με να εξακολουθήσω. Ἡ οἰκογένειές μας γνωρίζονται πρὸ πολλοῦ, γιὰ νὰ μὴν εἰπῶ ἀνέκαθεν... μήπως ὁ πατέρας σας, δὲν ἦταν ὁ ἀγαπημένος φίλος τοῦ δικοῦ μου, τοῦ στρατηγοῦ Ζερσώ;...

— Δίχως ἀμφιβολία, ἀλλά...

— Ἐγνωρισθήκαμε ὅταν ἐπηγαίνατε ἀκόμα στὸ παρθεναγωγεῖο καὶ ἐγὼ ἤμουν, πρωτοετῆς φαιτητῆς τῆς ἱατρικῆς.... ἂν ἐξαφνα ἔχασε, γιὰ ἓνα διάστημα, ὁ ἓνας, τὸν ἄλλο, δὲν εἶναι λάθος μας...

— Ὅταν σὰς ξαναβρῆκα, ἦσθε παντρεμένη καὶ ἡ τύχη σας ἠθέλησε νὰ γίνετε χήρα... ὁ σύζυγός σας εἶχε ἐπιστρατευθῆ καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου, ἐχάθηκε. Σὰς ἄφησε ὁμως, ἀντικαταστάτη του, στὴν οἰκογενειακὴ ἐστία, τὴν χαριτωμένη αὐτὴ μικρὴ Δίτσα, ποῦ ἀποτελεῖ τὸ θέλγητρο τῆς ζωῆς σας....

— Δές τε, παρατηρήστε την! κυτᾶξτε πῶς μᾶς μειδιᾷ γλυκᾶ, ἀπὸ τὸ κρεβατάκι της, παίζοντας μὲ τῆς κούκλας της....

Πραγματικῶς ἡ μικρὴ ἡ, ὁποῖα ἦταν ὡμορφα τοποθετημένη στὰ μαξιλάρια της, εἶχε μιὰ ἐκφραση χαρᾶς καὶ εὐτυχίας, ποῦ ἐπροξενούσε εὐχαρίστηση.

Ὁ γιατρός καὶ ἡ Κα Δαλτών, τὴν ἐκύταζαν μὲ προσοχή, ἐν ᾧ ἡ Κατερίνα, ἡ θαλαμηπόλος ἐστέκονταν στὸ ἀνοιγμα τῆς θύρας καὶ δὲν ἔπαυε νὰ ἐπαναλαμβάνη, μὲ μιὰ κωμικὴ ἐκφραση, στὸν τόνο τῆς φωνῆς:

— Τὸ χρυσό μου τὸ παιδάκι, τί ὡμορφο ποῦ εἶναι!

Ὁ Πέτρος Ζερσώ, ἔπιασε τὸ χέρι τῆς Κα Δαλτών, τὸ ὁποῖο ἐκείνη τοῦ ἄφησε φιλικά.

Ὁ γιατρός, ἦταν σχεδὸν σαράντα ἐτῶν, ἰσχυρῆς

κράσεως καὶ ἀνθηρότατος. Εἶχε τρόπους τελείου εὐπατρίδου, ἐπροκαλοῦσε δὲ ἀμέσως καὶ δίχως δισταγμὸ κανένα, τὴν συμπάθεια, ἐξ αἰτίας τῆς ἀνοικτῆς καὶ εἰλικρινοῦς φυσιογνωμίας του, τοῦ μεγάλου μετώπου του, τὸ ὁποῖο ἔδειχνε τὸν σοφὸ καὶ τῶν ματιῶν, του στὰ ὁποῖα ἦταν ζωγραφισμένη ἡ ἀγαθότης.

Ἡ Μαργαρίτα Δαλτών ἐξ ἄλλου, ἦταν μόλις τριάντα ἐτῶν. Ὁμορφο πολὺ καὶ λεπτοκαμωμένο πλάσμα, ποῦ εἴλκυε τὴν ἀγάπη παντὸς ποῦ τὴν ἐπλησίαζε γιὰ πρώτη φορά.

Ὅπως τῆς εἶχε εἰπῆ πρὶν, ὁ γιατρός Πέτρος, εἶχε παντρευθῆ πρὸ δώδεκα χρόνων, ὅταν ὁ παιδικὸς της φίλος, ἦταν στὴν Ἀμερικὴ, στὴν Ν. Ὑόρκη, ὅπου εἶχε πάγει νὰ παρακολουθήσῃ τίς μεθόδους τῆς θεραπείας μὲ τὸν ἠλεκτρισμὸ, ἡ ὁποῖες ἐδιδάσκονταν ἐπισήμως στὰ Πανεπιστήμια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ὅταν ἐπέστρεψε, πρὸ ἐνὸς μόλις ἔτους, στὴν Γαλλία, ἤυρε τὴν Μαργαρίτα παντρεμένη καὶ χήρα, τὴν στιγμὴ ποῦ ὁ σύζυγός της, εἶχε χαθῆ κατὰ τὸν πόλεμο.

Ὅταν ἐκεῖ κάτω, στὴν Νέα Ὑόρκη, ἐπληροφορήθηκε, ἀπὸ ἐπιστολὴ τοῦ πατέρα του, τοῦ στρατηγοῦ Ζερσώ, τὸν γάμο ἐκείνης ποῦ ἄφησε κοριτσάκι, ὅταν ἔφευγε, αἰσθάνθηκε σὰν νὰ τὸν ἐπλήγωναν στὴν καρδιά....

Ὅταν τὴν ξαναεἶδε, στὴν Γαλλία, ὠχρὴ καὶ ἀδύνατη, μαυροντυμένη, ἓνα αἶσθημα, ποῦ δὲν μπορούσε, ποῦ δὲν ἤξευρε, πῶς νὰ χαρακτηρίσῃ, τὸν ἔρριξε σὲ μιὰ ἀκαθόριστη ἀδιαθεσία.

Ἐπεβλήθηκε ὁμως στὸ αἶσθημα αὐτὸ καὶ καταλαβαίνοντας, καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, τὴν ὄξεῖα νευρική κατάσταση, στὴν ὁποῖα εὐρισκόνταν ἡ νέα γυ-

ναϊκα, ἔοπευσε νὰ τεθῆ στὴν διάθεσή της, γιὰ τὶς φροντίδες ποῦ ἀπαιτοῦσε ἡ ὑγεία της.

Ἡ Κα Δαλτῶν ἀπάντησε:

— Δέχομαι μ' εὐγνωμοσύνην τὶς καλὲς συμβουλὲς καὶ τὶς περιποιήσεις σας, ἀγαπητέ μου φίλε... ἀλλὰ περισσότερο γιὰ τὴν Δίτσα, παρὰ γιὰ τὸν ἑαυτό μου... γιὰτὶ ἐγώ....

Πραγματικῶς ἡ Δίτσα, ὄμορφη καὶ λεπτοκαμωμένη, ποῦ ἔμοιαζε κομφοτέχνημα, ἀπὸ λεπτὴ πορσελάνα, ἀπαιτοῦσε μεγάλη ἐπίβλεψη, τῶρα στὴν ἀρχὴ τῆς ἀναπτύξεώς της.

Ἀπ' ἀρχῆς ὁ γιατρός εἶχε διαγνώσει· ἄκρα ὑπερευαισθησία.... ἡ ὁποία ἀπαιτοῦσε ἀγρυπνη ἐπίβλεψη.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἔγινε οἰκείος τῆς χήρας. τὴν ὑγεία τῆς ὁποίας, καθὼς καὶ τῆς Διζέτας, ἐπέβλεπε διαρκῶς.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἡ μικρὴ εἶχε πάθει, μιὰ νέα κρίση, πολὺ πειδ σοβαρὴ ἀπὸ τὶς πρὶν καὶ ἐπὶ μιὰ ὀλόκληρη ἑβδομάδα, ὁ Πέτρος Ζερσῶ, τὴν εἶχε πραγματικῶς διαφιλονικήσει ἀπὸ τὸν θάνατο.... σήμερὰ πειά, ὅπως τὸ ἐδήλωσε στὴν Μαργαρίτα, εἶχε σωθῆ...

— Λοιπὸν, ἀγαπητὴ κυρία, εἶπε ὁ γιατρός, διακόπτοντας πρῶτος τὴν σιωπὴν, ἐπιτρέφετέ μου ν' ἀποχωρήσω, ἡ ἐργασία μου ἐτελείωσ' ἐδῶ καὶ ἡ πελατεία μου, μὲ ζητᾶ...

Ἐκύταξε τὸ ρολόγι του.

— Ἐνδεκα καὶ μισή!... μόλις ἔχω τὸν ἀπαιτούμενο καιρὸ νὰ προγευματίσω.... Σκεφθῆτε, ἀρχίζω νὰ δέχομαι ἀπὸ τὴ μιὰμιση.... εἶνε ἀλήθεια ὅτι τελειώνω τὸ γεῦμά μου πολὺ γρήγορα!... μόνον γιὰ μένα, δὲν θὰ μπορέσει νὰ εἰπῆ κανεὶς, ὅτι μένω πολὺ στὸ τραπέζι!...

καὶ χρειάζεται ὅλη ἡ ἐπιβολὴ τοῦ πατέρα μου, γιὰ νὰ μὴ γευματίσω σὲ πέντε λεπτά!...

— Νά, τί θὰ πῆ, νὰ ζῆ κανεὶς οἰκογενειακὴ ζωὴ, εἶπε ἡ Κα Δαλτῶν· ἀπολαμβάνετε ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ στομάχου...

— ...Καὶ ἰδίως ἀπολαμβάνω ἐκείνους ποῦ ἀγαπῶ! διέκοψε μειδιῶν ὁ Πέτρος Ζερσῶ. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἐπεθανε ἡ καὶμένη ἡ μητέρα μου, ζοῦμε μόνοι, μὲ τὸν πατέρα μου, στὸ μεγάλο οἰκογενειακὸ μας σπίτι καὶ ἂν δὲν ἤμεθα μαζί γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ἡ ζωὴ μας ἡ ὁποία καὶ τῶρα δὲν εἶναι πολὺ εὐθυμῆ, θὰ ἦταν ἀφόρητη....

— Τότε, εἶπε ἡ κυρία Δαλτῶν, ἀφ' οὗ ἀναγνωρίζετε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος ὅτι ἔχετε ἀνάγκη οἰκογενειακῆς ἐστίας, ἐπιτρέφετέ μου νὰ σᾶς κάμω μιὰ ἐρώτηση...

— Δύο ἂν θέλετε!

— Εἶνε πολὺ λεπτή!

— Ρωτῆστέ με, δὲν πειράζει!

— ...καὶ χρειάζεται, ὅλη ἡ παλαιὰ φιλία ποῦ ἔχουμε, γιὰ νὰ τολμήσω....

Ἐπὶ τὸν ρωτοῦσε γιὰ ζήτημα πολὺ λεπτῆς φύσεως. Ἐγινε σοβαρὸς καὶ ἐτοιμάσθηκε ν' ἀκούσῃ.

Δὲν ἀπατήθηκε.

— Ἀκούστε Πέτρο, ἐξακολούθησε ἡ Κα Δαλτῶν, γιὰτὶ δὲν κυτᾶτε νὰ πανδρευθῆτε; ἐφθάσατε τὰ σαράντα... δὲν νομίζετε, ὅτι ἦρθε ὁ καιρὸς πειά, γιὰ σᾶς, νὰ σχηματίσετε μιὰ οἰκογένεια;....

— Αὐτὸ ποῦ μ' ἐρωτᾶτε, ἀγαπητὴ κυρία...

— Ἐν πρώτοις, διέκοψ' ἐκείνη, γιὰτὶ μὲ ἀποκα-

λείτε κάθε στιγμή, αγαπητή κυρία; μου φαίνεται ότι, όταν είμεθα παιδιά και κατόπιν όταν έμεγαλώσαμε, μ' εφωνάζετε με τὸ ὄνομά μου...

— Αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια, ἀγαπητή κυρ...

— Πάλη;

— Εἶνε, βλέπετε... σὰς ξαναβρίσκω πανδρεμένη... με κοριτσάκη... αὐτὸ με ἀνάγκασε ν' ἀλλάξω συμπεριφορά ἀπέναντί σας...

— Καὶ γιατί;

— Γιατί δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ συμπεριφερθῆ τώρα μαζί σας ὅπως με μιὰ παιδική φίλη!... δὲν θὰ ἦταν, οὔτε πρέπον, οὔτε δεκτό....

— Σωπάτε Πέτρο! εἶσθε πραγματικῶς, μερικὲς φορές, πολὺ: Κύριος γιατρός!....

Ἐμπρός, ἔμπρός, ἐξακολούθησε, δίδοντας τὸ χέρι της, στὸν νέο σοφό, ὁ ὁποῖος τὸ ἐφίλησε με σεβασμό... στὸ μέλλον νὰ εἶσθε λιγώτερο τυπικός... Καὶ φωνάζετε με Μαργαρίτα, ὅπως τὸν παλιὸ καιρό... Δές τε, ὅταν σὰς ἀκούω νὰ με φωνάζετε, ἀγαπητή κυρία, μου φαίνεται πῶς ἀπομακρύνεσθε ἀπὸ κοντά μου.... ὅτι μου γίνεσθε παιδ ξένος, κι' ἔχω τόσο ἀνάγκη κι' ἐγὼ ἐπίσης, νὰ αἰσθάνομαι λίγη ἀγάπη γύρω μου, ποῦ εἶμαι τόσο μόνη, τόσο χαμένη στὸν κόσμο, με τὴ μικρή μου Δίτσα...

— Σκεφθῆτε συγχρόνως ἐκεῖνο ποῦ σὰς εἶπα προτιήτερα.... Γίνετε λογικός.... σχηματίσετε οἰκογένεια, τώρα εἶνε καιρὸς γιὰ σὰς... θὰ σὰς βοηθήσω μάλιστα, ἂν σὰς εἶνε ὠφέλιμο, στὴν ἐκλογὴ σας... εἶνε πολὺ σκληρὸ νὰ ζῆ κανεὶς μόνος του...

— Σύμφωνοι;

— Ναὶ σύμφωνοι, ἀ... ἀγαπητή Μαργαρίτα!

— Ὡραία, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη, ἔτσι!

Ἔφθασαν στὸν ἀντιθάλαμο.

Ὁ γιατρός ἐδγήκε.

Καὶ ὅταν ἐτοποθετήθηκε στὸ αὐτοκίνητό του, τὴ στιγμή ποῦ ἐξεκίνησε, αἰσθάνθηκε νὰ κτυπᾷ ἡ καρδιά του, δυνατὰ στὸ στήθος του καὶ μιὰ ἐρώτηση ἀνέβηκε στὰ χεῖλη του:

— Μ' ἀγαπᾷ ἄραγε;...

Ἦταν ταραχμένος καὶ τρελλὸς ἀπὸ χαρά.

II

APPABΩΝΕΣ

— Ἀκουσε πατέρα, εἶπε ὁ γιατρός, ἀποτεινόμενος στὸν στρατηγὸ Ζερσώ, ὁ ὁποῖος τὴν στιγμή ἐκείνη. ἔβαζε ζάχαρη στὸν καφέ του, μυστικὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχουν μεταξύ μας, δὲν εἶν' ἔτσι νομίζω;...

— Ὑποθέτω, ἀπάντησε μειδιῶν, ὁ στρατηγός.

— Γι' αὐτὸ καθ' ὄλην τὴν διάρκεια τοῦ γεύματος, παρατήρησα ὅτι ἡ φυσιογνωμία σου, ἦταν συλλογισμένη καὶ κάπου κάπου ἐφωτίζονταν, σὰν ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἐσωτερικὴ χαρά. Ἐμπρός παιδί μου, λέγε, τί συμβαίνει;

— Πρόκειται γιὰ ὑπόθεση πολὺ σοβαρή.... ὄχι ὁμῶς, ἢ λέξη, ὑπόθεση, δὲν ταιριάζει σ' ἐκεῖνο ποῦ θὰ σοῦ φανερώσω... δὲν εἶνε σωστή.

— Μιλεῖς με αἰνίγματα... εἶνε λοιπὸν τόσο δύσκολο νὰ τὸ εἰπῆς;... μήπως θέλεις νὰ σὲ βοηθήσω;... νὰ

θά τὸ κάμω.... ἔρχεσαι ἀπὸ τῆς Κας Δαλτῶν... τῆς κόρης τοῦ καλοῦ μου φίλου, τοῦ συνταγματάρχη Ἐμερύ... Γι' αὐτὴν θά...

— Ἐμάντεφες, πατέρα μου!

— Μπᾶ, δὲν ἦταν τόσο πολὺ δύσκολο! Λοιπὸν Πέτρε, μίλησε, σ' ἀκούω.

— Ὁ γιατρός τότε ἄρχισε νὰ διηγῆται, μὲ ὄλες τὶς λεπτομέρειες, τὰ καθέκαστα τῆς ἐπισκέψεως, ποῦ ἔκαμε τὸ πρωί... τοῦ εἶπε, πῶς ἡ Δίτσα ἐσώθηκε, καὶ πρὸ πάντων τὴν συνομιλία ποῦ ἔκαμε μὲ τὴν Μαργαρίτα, τὴν στιγμὴν ποῦ ἦταν ἔτοιμος, ν' ἀποχωρήσῃ.

Ὅταν ἐτελείωσε — τί σκέπτεσαι, πατέρα μου, γιὰ ὄλα αὐτά, τὸν ἐρώτησε... καὶ τί μὲ συμβουλεύεις νὰ κάμω;

— Τὸ ἀπλούστερο πρᾶγμα, παιδί μου, παντρέψου τὴν! Δὲν βλέπω πουθενὰ νὰ ὑπάρχῃ, ἢ παραμικρὴ δυσκολία καὶ συγκατανεύω μὲ ὄλη μου τὴν καρδιά στὴν ἔνωση αὐτῆ.

— Πῶς εἶπες;... Φαντάζεσαι λοιπὸν, ὅτι ἡ Μαργαρίτα θὰ δεχθῆ νὰ γίνῃ γυναίκα μου;

— Τὶ κάθεσαι καὶ μοῦ φάλλεις αὐτοῦ, ἂν ἀγαπᾷς τὸ Θεό! Μὰ εἶναι καθαρὸ καὶ φανερό, σὰν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ὅτι ἡ Μαργαρίτα περιμένει ἀνυπόμονα νὰ τῆς κάμῃς τὴν σχετικὴ ἐκδήλωση!.. Ἀπὸ μακρὰ φαίνεται ἡ δουλειὰ αὐτῆ!... καὶ πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς, ἕνας σωστὸς κουτσοφρὸς σὰν κι' ἐσένα, γιὰ νὰ μὴ τὸ ἔχῃ καταλάβῃ πρὸ πολλοῦ!...

— Διστάζω ὅμως, ποτὲ δὲν θὰ τολμήσω... ,

— Τὶ πρᾶγμα;

— Νὰ τῆς προτείνω...

Νὰ σοῦ εἰπῶ, διέκοψε ὁ στρατηγὸς μὲ τὴν στρατιωτικὴν του εἰλικρίνεια, εἶσαι ἕνας ἔξοχος γιατρός, ὅπως ἀκούω νὰ λένε, γιὰ τὸ κατ' ἐμέ, δόξα σοι ὁ Θεός, δὲν ἔλαβα ποτὲ ἀνάγκη τῶν γνώσεών σου, ὅσο ὅμως γιὰ ἔραστής, δὲν διακρίνεσαι διόλου!

— Πήγαινε λοιπὸν στὴν κλινικὴ σου, νὰ περιπτειθῆς τοὺς ἀσθενεῖς σου καὶ γιὰ τὰλλα, ἄφησέ με ἑμένα, νὰ κάμω ὅπως ξέρω!...

— Τὸ ἀναλαμβάνεις;... Πατέρα μου, δὲν μπορῶ νὰ σοῦ ἐκφράσω πόσο... .

— Χά, χά, χά, εἶσαι γιὰ γέλοια! πήγαινε νὰ ἐπισκεφθῆς τοὺς ἀσθενεῖς σου, σοῦ ἐπαναλαμβάνω καὶ ἄφησέ με νὰ διορθώσω, αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν!...

Ὁ Πέτρος Ζερσῶ, ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ τραπέζην, ἐβγήκε ἀπὸ τὸ δωμάτιον εὐτυχῆ καὶ διευθύνθη στὴν κλινικὴν του.

Κάτοχος μεγάλης περιουσίας, κατὰ συνέπειαν οικονομικῶς ἀνεξάρτητος δὲν ἐπεριποιούνταν τοὺς πελάτες του γιὰ νὰ ζήσῃ, ἀλλὰ γιὰ τὸν ἔρωτα τῆς ἐπιστήμης. Ὁ πατέρας του, τοῦ εἶχε δώσει τὴν ἄδεια, νὰ ἐγκαταστήσῃ, σ' ἕνα ἀπόμειρο διαμέρισμα τῆς μεγάλης οἰκογενειακῆς οἰκοδομῆς, στὴν ὁποία ἐκατοικοῦσαν καὶ οἱ δύο, στὸ Παρίσι, στὴ νῆσον τοῦ Ἁγίου Λαυδουβίκου, ἕνα εἶδος κλινικῆς, ὅπου οἱ ἀσθενεῖς του, πτωχοὶ ἢ πλούσιοι, ἀδιάφορο, ἐπερνοῦσαν ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου, δίχως νὰ προτιμηθῆ ὁ ἕνας ἢ ὁ ἄλλος· γι' αὐτὸ καὶ τὸν ἐλάτρευαν ὄλοι.

Ἐχεῖ, σὲ τέσσαρα δωμάτια, εἶχε ἐγκαταστήσῃ πληθεῖς ἠλεκτροθεραπευτήριον, ἐφοδιασμένο μὲ τὰ τελειότερα ἐργαλεῖα καὶ βοηθούμενος ἀπὸ δύο ἀφοσιωμένες νοσοκόμους, ἐπεριποιούνταν ὄλον τὸν κόσμον, μὲ ὀξυδέρ-

κεια κι' ἐπιστημονικότητα, στίς ὁποῖες, αὐτοὶ οἱ συνάδελφοί του, ὑποκλίνονταν μὲ εὐλάβεια.

Τὴν ἡμέρα ὅμως αὐτή, οἱ βοήθοί του, καθὼς καὶ οἱ συνειθισμένοι του ἀσθενεῖς, ἐπαρατήρησαν μὲ ἀπορία, ὅτι ὁ γιατρὸς Ζερσώ, ἐκτελοῦσε τὰ ἰατρικὰ του καθήκοντα, μὲ κάποια ἀμέλεια.

Ὁ νοῦς του, ἐταξείδευε κατὰ φυσικὸν λόγον. Ἐσυνόδευε, μὲ τὴ σκέψη τὸ στρατηγόν, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε σὲ ἐπίσκεψη, στὸ βουλευτάρτο τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ. . . .

Καὶ ὁ Πέτρος ἐσκέπτονταν.

Πῶς ἄραγε ἡ Μαργαρίτα, θὰ δεχθῆ τὴν πρόταση τοῦ πατέρα ; . . . μήπως ἀπατήθηκα στίς προβλέψεις μου ; . . . θὰ δεχθῆ νὰ γίνῃ γυναίκα μου ; . . . ἂν συγκατατίθουνταν ! . . . ἂν δὲν μὲ ἀπόκρουε, ὅπως τὸ ἔκαμε σὲ τόσους ἄλλους, . . . γιατί δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, ποῦ ἀποκρούει αἰτήσεις γάμου, ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς χηρείας τῆς . . . ἂν μ' ἐδιωχνε κι' ἐμένα, ὅπως ὄλους τοὺς ἄλλους ! . . . σίγουρα, θ' ἀρρωστήσω

Ἦρχονταν στιγμές, ποῦ τὸν ἐπιανε ἡ ἰδέα, νὰ τὰ παραιτήσῃ ὅλα, ναί, ὄλους τοὺς ἀσθενεῖς του, στίς προσωπικὲς πραγματικῶς, φροντίδες, τῶν δύο του νοσοκόμων, στίς ὁποῖες εἶχε τὴ μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη, νὰ πηδύσῃ στὸ ἀμάξι του καὶ νὰ τρέξῃ στῆς Κας Δαλτῶν.

Καὶ τοῦ ἄρεσε νὰ φαντάζεται, ὅτι ἦταν κάτοχος τοῦ περίφημου ἐκείνου δαχτυλιδιοῦ, τοῦ παραμυθιοῦ, ποῦ ὁποῖος τὸ φορέσῃ, γίνεται ἀόρατος καὶ μπορεῖ νὰ εἰσχωρήσῃ παντοῦ ὅπου θελήσῃ. . . . Πῶς θὰ μεταφέρονταν αὐτοστιγμεί, στὸ σαλόνι τῆς Μαργαρίτας !

Ἡ ἡμέρα, ἐν τοσοῦτω ἐπέρασε καὶ τὸ βράδυ στίς πέντε, ὅταν ἐμπῆκε στὰ ἰδιαίτερα διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ, ἔσπευσε νὰ ρωτήσῃ τοὺς ὑπηρέτες, ἂν ὁ πατέρας του εἶχε ἐπιστρέψῃ.

Στὴν καταφατικὴ τους ἀπάντηση, ὤρμησε κυριολεκτικῶς, νὰ εὔρη τὸν πατέρα του, ὁ ὁποῖος ἄλλως τε εἶχε εἰδοποιήσῃ, ὅτι τὸν ἐπερίμενε στὸ σπουδαστήριό του.

— Λοιπὸν πατέρα ; ἐρώτησε μὲ ἀγωνία, ὅταν εὐρέθηκε μπροστὰ στὸν ἠλικιωμένο ἀξιωματικό.

— Λοιπὸν παιδί μου, ἀπάντησε ὁ τελευταῖος, ἐξεπλήρωσα τὴν ἐντολή σου... ἢ μᾶλλον τὴν αἴτησή σου...

— Λοιπὸν ;... πὲς μου γρήγορα, πατέρα, δὲν βλέπεις, πῶς κἀθουμαι σὲ ἀναμένα κάρβουνα ;

— Τί ἀνυπόμονη ποῦ εἶνε ἡ νεότης ! εἶπε ὁ στρατηγός, ὅλοι εἰσθε τὸ ἴδιο... ἀργοποροῦν, περνᾶ καιρὸς γιὰ ν' ἀποφασίσουν καὶ ὅταν πειᾶ τὸ κατορθώσουν, ἀπαιτοῦν τὴ λύση, τὴν ἴδια στιγμή.

— Μάθε λοιπὸν, ἀνυπόμονε, γιατρέ, ὅτι ἡ Μαργαρίτα, θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ ἡ ἴδια....

-- Δηλαδή ;

— Δηλαδή, ἀπόψε μᾶς καλεῖ καὶ τοὺς δύο, νὰ γευματίσουμε στὸ σπίτι τῆς.... δηλαδή εἶνε πεντέμισυ ἡ ὥρα καὶ γευματίζουν στίς ἑπτὰ.... καὶ ἐπειδὴ πρὶν πᾶμ' ἐκεῖ, πρέπει νὰ περάσουμε ἀπὸ ἓνα ἀνθοπωλεῖο, μόλις ἔχεις τὸν ἀπαιτούμενο καιρὸ, νὰ ντυθῆς, νὰ λουσαρισθῆς ὅπως λένε... ἔτσι ἀρμόζει γιὰ τὴν περίστασι αὐτή.

Ἡ τουαλέτα τοῦ Πέτρου, ἐτελείωσε σὲ μερικὲς στιγμές, γιατί ποτὲ δὲν ἠθέλησε, τὴν βοήθεια τοῦ θαλαμηπόλου του.

Εἶνε δὲ βέβαιον, ὅτι γιὰ πρώτη φορά στὴ ζωὴ του, ἐκεῖνος ὁ τόσο μεθοδικὸς καὶ τόσο ὑπομονητικὸς, ἔδειξε ἀνυπομονησίαν, γιὰ τὴν ἀργοπορία τῶν δεικτῶν τοῦ ἐκρεμοῦς.

Μόλις είχαν σημάνει ή έπτά και ό γιατρός έπερίμενε, βράζοντας από άνυπομονησία, τόν πατέρα του, στη μεγάλη αίθουσα, σαν νέος, που έτοιμάζεται να πάγη, στην πρώτη του συνέντευξη....

Έπί τέλους εφάνηκε ό στρατηγός.

— Πολύ ώραία, νεοσύλεκτε, είμ' ευχαριστημένος από σένα εφώναξε ειρωνικά· παρά την ήλικία του και τά τόσα συμβάντα και έπεισόδια της στρατιωτικής του ζωής, ό χαρακτήρας του δέν άλλαξε διόλου, κι' εξακολουθούσε να είναι εύθυμος. Τώρα δέν έχουμε, παρά να' επιβιδασθούμε. Έσκέφθηκες για τά άνθη ;

— Όμολογώ, απάντησε ό έρωτευμένος ότι.... τά έλθισμόνησα έντελώς !

— Αυτόι οί νέοι και σαράντα χρόνων ακόμα, είναι όλοι τó ίδιο ! είπεν εύθυμα ό στρατηγός. Ευτυχώς, για σένα, που έχεις κοντά σου τόν γεροπατέρα σου.... Έφρόντισα και γι' αυτό, μ' ένα τηλεφώνημα και ή Μαργαρίτα θά έχει λάβη τώρα τήν άνθοδέσμη, στην όποία έχει δικαιώματα.

— Τώρα, εμπρός δρόμο !

III

Η ΚΟΥΚΛΕΣ ΤΟΥ ΑΡΡΑΒΩΝΟΣ

Τό γεύμα και ή βραδυά που έπέρασαν στις Μαργαρίτας, θά μείνη πάντα στην ένθύμηση, του στρατηγού Ζερσώ.

Πέτρε, είπε ή Μαργαρίτα, όταν εμπήκαν, σ' ευχαριστώ πολύ για τ' άνθη σου. Είναι θαυμάσια και.... έξοχα διαλεγμένα...

Ό Πέτρος Ζερσώ, έκοκκίνησε ως τά αυτιά, ακούγοντας τó κομπλιμένο αυτό, που ένδομύχως αισθάνονταν, ότι δέν άξιζε καθόλου.

Έπέρασαν κατόπιν στην τραπεζαρία, όπου έμειναν πολύ λίγο, γιατί κανείς από τούς συνδαιτημόνες, δέν είχε πραγματική όρεξη· ή σκέψεις των ήταν τόσο μακριά !

Ό Πέτρος Ζερσώ, είχε διαρκώς καρφωμένα τά μάτια του, στη νέα γυναίκα· εκείνη πάλη, είτε από δαιλία, είτε από πονηριά απόστραφε όσο μπορούσε, τά δικά της.

Ό στρατηγός μονάχα, έπροσπαθούσε να ζωογονήση και να δώση ένα κάποιο γενικό ένδιαφέρον, στην συνομιλία.

— Να πάρη ό διάβολος, έσκέπτονταν, κύταξε πώς είναι σαν παγωμένοι ! αλήθεια σαν παγωμένοι !

Όταν έτελείωσε τó δειπνό· κανείς από τούς συνδαιτημόνες δέν είχε κάμη τήν παραμικρή νύξη, για τó κύριο ζήτημα.

— Αν πηγαίνη έτσι έσκέφθηκε, ό στρατηγός, αν εξακολουθήση αυτή ή σιωπή, δέν θά καταλήξουν, σε κανένα αποτέλεσμα !

— Στην τιμή μου, συμπεριφέρονται, σαν δύο πραγματικοί νεοσύλλεκτοι.

Όταν έπέρασαν στο σαλόνη, ό Πέτρος απόρησε, βλέποντας ότι είχαν μεταφέρει εκεί, τήν μικρή Λίτσα μ: τó κρεβάτι της και ή όποία υποδέχονταν με χειροκροτήματα, τόν σωτήρα της !

— Μή με μαλώσης Πέτρε, είπε ή Μαργαρίτα, μ' ένα γλυκό μειδίαμα, δέν μπόρεσα όμως να κρύψω

ἀπὸ τὴν μικρὴ ὅτι σὺ καὶ ὁ πατέρας σου, θὰ ἐγευματί-
ζατε ἀπόψε ἐδῶ... ἀπαίτησε τότε, γιατί ἡ δεσποινὶς
εἶνε καὶ ἀπαιτητικὴ, νὰ σᾶς ἔχη, ἔστω καὶ γιὰ λίγες
στιγμές, κοντὰ της... ὅπως λέγει ἡ ἴδια, σὲ ἀγαπᾶ
σὺν χαϊδεμένο μπαμπᾶ...

Ἡ λέξη μπαμπᾶ, βαλμένη ἔξαφνα στὴν ὀμιλία,
ἐσυγκίνησε τὸν γιατρό.

Ἡ Λίτσα, τὸν ἐθεωροῦσε σὺν μπαμπᾶ... Τότε
λοιπόν...

Δὲν ἔλαβε καιρό, νὰ σκεφθῆ περισσότερο, γιατί
ἡ μικρὴ τὸν ἐκαλοῦσε :

— Γιατρέ... μπαμπᾶ... δὲν θὰ μαλλώσης βέβαια
τὴν μικρὴ σου Λιζέτα ;... δὲν εἶν' ἔτσι ;... Σ' ἀγαπᾶ
πολύ, πολὺ καὶ σοῦ ὑπόσχομαι νὰ μείνω φρόνιμη.

— Τὴν μικροῦλα μου ! ἐφιθύρισε ὁ Πέτρος, πλη-
σιάζοντας καὶ φιλώντας την.

Ἐπειτα, ἐπροσπάθησε νὰ κρύψῃ τὴν στενοχωρία
του, εὗρήκε ὅπως ἐνόμιζε, τὴν περίστασι, κι' ἐξα-
κολούθησε :

— Γιὰ μιὰ φορά, δεσποινὶς Λίτσα, ἐπιτρέπω νὰ
μείνης, λιγάκι στὸ σαλόνι, μαζὺ μας... Νὰ μὴν κινῆ-
σαι ὅμως καὶ νὰ μὴν τινάζῃς χέρια καὶ ποδάρια
σὺν νὰ εἶχες πυρετό... Πρέπει νὰ καθήσης πολὺ φρό-
νιμα...

— Σὺν κούκλα λοιπόν ; ἐρώτησε ἡ μικρὴ, κυτά-
ζοντας τον, μὲ τ' ἀθῶα μεγάλα μάτια της. Ὅχι, ὄχι,
μὴ φοβᾶσαι, χαϊδεμένο μου μπαμπᾶ... ἀφ' οὗ σοῦ εἶπα
πῶς θὰ καθήσω φρόνιμα... ὅταν μοῦ εἶπῃς, ὅτι πρέπει
νὰ κάμω νάνη, τότε θὰ κοιμηθῶ... μὲ τίς κούκλες μου
ὅμως μαζὺ, ξέρεις... κύταξε τί ὠμορφες εἶνε ἡ κούκλες
μου... ἔχω νὰ... μιὰ... δυὸ... τρεῖς... τέσσερες... πέντε...
ἕξι... βλέπεις, ξέρω νὰ μετρήσω...

Καὶ ἀφ' οὗ ἐφάνηκες καλὸς γιὰ τὴ Λίτσα θέλω
κι' ἐγὼ νὰ σ' εὐχαριστήσω... Νὰ, θὰ τίς βάλω νὰ χο-
ρέφουν, γιὰ χατήρη σου, τίς κούκλες μου... ἐμπρὸς δε-
σποινίδες, ὑποκλιθῆτε ὠμορφα....

Δὲν θ' ἀρνηθῆς νὰ πιῆς ἕνα ποτηράκι μαζὺ μας ;

Στὸν ἐγκέφαλο τοῦ Πέτρου, ἐσοχηματίσθηκε ἔξαφνα,
μιὰ σκηνὴ ὀπταπάτης, σκηνὴ ποῦ δὲν μπόρεσε ποτὲ
του νὰ ἐξηγήσῃ

Εἶχε ἀκουμπήσῃ πλάγι, στὸ κρεβάτι τῆς Λίτσας,
Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

καθώς επίσης και ἡ Μαργαρίτα, ἐν ᾧ ὁ στρατηγὸς, ὁ ὁποῖος ἦρε καταφύγιο, σὲ μιὰ βαθειὰ πολυθρόνα τοὺς παρακολουθοῦσε μὲ βλέμμα γεμάτο ἀγάπη και τρυφερότητα.

Ἡ Λίτσα, ἐκτελοῦσε μὲ τίς κούκλες της, διαφόρων εἰδῶν χορούς, τῆς φαντασίας της, τραγουδώντας συγχρόνως, παιδικὰ τραγουδάκια...

Ἄθελα, δίχως νὰ τὸ ἐννοήσουν, τὰ χέρια τῆς Μαργαρίτας και τοῦ Πέτρου, ἐπλησίασαν, συνενώθηκαν, ἐσφίχτηκαν...

Μιὰ ὀπτασία ἐφάνηκε στὸν γιατρό,...

Ἐνόμισε, πῶς ἡ ἔξη κούκλες, ἐπολλαπλασιάσθηκαν ἔγιναν μικρὲς χορεύτριες κι' ἐχόρευαν μὲ ἀφάνταστη χάρη, ἓνα θαυμάσιο μπαλέτο...

Ἐγύριζαν, συνενώνονταν, ἀποχωρίζονταν, μὲ κινήσεις ρυθμικὲς ἔξοχες, σχηματίζοντας, κάθε στιγμή, ὠραῖες εἰκόνας...

Ἡ σκηνὴ ἐγίνονταν, σὲ μιὰ ἀπέραντη αἴθουσα, γεμάτη ἀπὸ πλῆθος κυρίων, μὲ ἐπίσημο ἔνδυμα και κυριῶν μὲ θαυμάσιες τουαλέτες... και μέσα σ' ὄλο αὐτὸ τὸ πλῆθος, ἀναγνώριζε, φίλους, συναδέλφους και τὸ ἄνθος τῆς καλλιτεχνίας.

Ἐξαφνα ἡ ὀπτασία, ἐχάθηκε...

Ὁ Πέτρος ξαναβρέθηκε ἀκουμπησμένος στὸ κρεβάτι τῆς Λίτσας, μὲ τὸ χέρι του στὸ χέρι τῆς Μαργαρίτας...

Ἡ μικρὴ εἶχε ἀποκοιμηθῆ, σφίγγοντας τίς ἀγαπημένες κούκλες της, στὸ ἀδύνατο στῆθος της.

Ὁ στρατηγὸς ἐπίσης, εἶχε ἀποκοιμηθῆ στῆ πολυθρόνα του.

Τότε, οἱ δύο ἐρωτευμένοι, ἐτόλμησαν νὰ κυταχθοῦν.

Μιὰ ἀφάνταστη ἐκφραση εὐτυχίας, ἦταν ζωγραφισμένη στὰ βλέμματά των....

Ἐπροχώρησαν, μὲ τὰ χέρια ἐνωμένα, δίχως νὰ προφέρουν λέξη, σὲ μιὰ γωνία τοῦ σαλονιοῦ και ἀγκαλιάσθηκαν τρυφερά....

— Ἀγάπη μου! ἐψιθύρισε.

— Πέτρε, σ' ἀγαπῶ, τοῦ ἀπάντησε ἐκείνη, μὲ ἀδύνατη φωνή.

Τὰ χεῖλη τους ἐνώθηκαν, μιὰ φορὰ ἀκόμα.

IV

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Ἐν ᾧ ἐλάμβανε χώραν, τὸ εἰδύλιο αὐτὸ ἐκεῖ κάτω, στὴν ὄχθη τοῦ Σηκουάνα, ἄνθρωποι μαῦροι, ἐδούλευαν, γιὰ νὰ ξεφορτώσουν τὸ κάρβουνο, ποῦ ἦταν σιταγμένο στὶς μαοῦνες.

Πολὺ βαρεῖα και κοπιαστικὴ ἐργασία και ἡ ὁποία δὲν φέρνει ὕλικὴ ἱκανοποίηση.

Ἐνας, μεταξὺ ὄλων τῶν ἄλλων ἐργατῶν, σωστὴ ἀνθρώπινη πατσαβούρα, διακρίνονταν πειὸ πολὺ, ἀπὸ τὴν ἐλευιρότητά του και τὸ ἀποκαμωμένο βᾶδισμά του.

Τὸ σύνολό του ἦταν τόσο ἀξιολύπητο, ποῦ ἐπρο-

καλοῦσε τὴν προσοχὴ καὶ τὸν οἶκτο, τῶν συντρόφων του, τῶν ἐκφορτωτῶν, οἱ ὅποιοι, ἐν τούτοις, δὲν διακρίνονται, τόσο πολὺ, γιὰ μεγαλόφρονα αἰσθήματα, μεταξὺ των.

Ἐνας ἀπ' αὐτούς, ἓνας στιβαρὸς ἄνδρας, ποῦ ἔμοιαζε σὰν Ἡρακλῆς, ἔλεγε κἀνοντας τὸν δρόμο του, φορτωμένος, σ' ἓναν ἄλλο σύντροφό του, στοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπο διακρίνονταν τὰ ἔχνη εὐλογίας :

— Δὲν τὸ λέω ξαπόστα, γιὰ νὰ πειράξω, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται, πῶς ὁ φτωχὸς αὐτὸς γεροντάκος, θὰ ἦταν καλύτερα στὸ ἰσοκομεῖο, παρά δῶ . . . γιὰ νὰ ξέρης... Ἄν τυχὸν καὶ ξακολουθᾷ τῇ δουλειᾷ, σὲ δικτῶ μέρες εἶνε νέτος· ξηγήθηκα ;

— Ἐχεις δίκιο, ἀπάντησε ὁ ἄλλος, τὰ πόδια του δὲν τὸν βαστᾶνε πειὰ ! . . . Για θυμῆσου τὴν τελευταία φορὰ ποῦ λιγοθύμησε ; Τί ντροπῆς πράμμα, νὰ βλέπης νὰ δουλεύη τέτοιος ἄνθρωπος, ποῦ τὸν σωριάζης χάμου μὲ μιὰ μυτιὰ ! εἶνε κακούργημα, ἀληθινὸ κακούργημα.

— Κακούργημα τῶν ἀνθρώπωνε, εἶπε ὁ πρῶτος. Ἐχω τὴν ἰδέα κατάλαβες, μ' ὅσα κι' ἂν λένε, διτι οἱ ἄνθρωποι εἶνε σὰν τοὺς λύκους, ἀναμεταξύ τους. Ὅποιος προλάβη νὰ ξεσκίση καὶ νὰ φάη τὸν ἄλλονα : νὰ κυτάζη νὰ τοῦ γδάρη, τὸ καλλίτερο μαλλι ἀπὸ τὴν ράχη του.

— Καὶ μήπως τάχατες, εἶνε ἀνάγκη νὰ χη πάντα μαλλιὰ στὴ ράχη ; ἀπάντησε λογικὰ ὁ ἄλλος. Δὲν εἶνε ἄλλως τε ὁ λόγος, ποῦ τραβάει τὴν νίλα του

ὁ φτωχὸς αὐτός!... Τί νὰ σοῦ πῶ, δὲν εἶμαι πειδὸ πλούσιος ἀπὸ τοὺς μακαντάσηδες κι' ἂν ξεφορτώνω κάρβουνα, τὸ κἀνω γιὰ νὰ μὴν ψοφήσω τῆς πείνας, ὅμως, νὰ, σὲ δέκα λεπτὰ θὰ κάμουμε τὴν ταχτικὴ ἀνάπαψη, γιὰ νὰ κλατσίσουμε καὶ θὰ κεράσω τὸ γεροντάκο, ἓνα σωστὸ πενηνταράκη.

— Τὸν ξέρεις ; ἐρώτησε ὁ πρῶτος, ποῦ ὑποψιάζονταν εὐκολα.

— Διγουλᾶκη... εἶνε ὀχτῶ μέρες τώρα, ποῦ δουλεύει μαζὺ μας....

— Πῶς τότε λένε ;

— Οὐτ' ἐγώ, οὔτε κανεὶς δὲν ξέρει, ἔβρω μονάχα πῶς εἶνε γνωστὸς, μὲ τὸ παρατσουκλι Σούρτης γιὰτὶ σέρνει πολὺ τὸ πόδη του, ὅπως βλέπεις... δὲν εἶνε φυσικὰ καὶ πολυλογᾶς, τὸ ἐνάντιο μάλιστα... σοῦ βγαίνει ἢ πίστη, ὅσο νὰ μπορέσης νὰ τοῦ τραβήξης δυὸ λόγια, μὲς' ἀπὸ τὸ στόμα του.

— Μπᾶς καὶ εἶνε κανένας ὑποπτος ; πρέπει νὰ χουμε τὸ νοῦ μας.

— Δέ μου φαίνεται. Κἀνω νὰ πιστέψω πειδὸ πολὺ πῶς εἶνε ἀγριάνθρωπος, ἀρκουδα... ναί, ἄνθρωπος ποῦ θὰ πέρασε πολλὰς δυστυχίες... κι' ἔχουμε πολλοὺς μεταξὺ μας, τοῦ εἶδους αὐτοῦ, καθὼς ξέρεις...

Ὅπως ἄκουσα νὰ λένε, ἀπὸ δῶ κ' ἀπὸ κεῖ... φαίνεται πῶς ἔχασε τὸ μνημονικὸ του, γιὰυτὸ καὶ δὲν ξέρει κανεὶς, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μάθῃ, οὔτε ἀπὸ ποῦ ἔρχεται, οὔτε ποιὸς εἶνε... ἀφοῦ μιὰ φορὰ δὲν μπορεῖ ὁ ἴδιος, νὰ μᾶς μολογήσῃ τίποτα !

— Είπε για λύπη ὁ φτωχός· τὸν κερνάμε ἕνα ποτήρι κρασί, τί λές ; ἐπρότεινε ὁ εὐλογιάρης.

Ἐὖ ἄλλος, ἐσκέφθηκε μιὰ στιγμή, πρὶν ἀπαντήσῃ. Τὸ φυσικό του δὲν ἦταν πολὺ γενναιοδωρο· δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ κατηγορήσῃ κανεὶς τὴν σκληρότητα τῆς καρδιάς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ὅταν λάβῃ ὑπ' ὄψη τὴν ἀπαίσια καὶ κουραστικὴ ζωὴ, ποῦ περνοῦν. Στὸ τέλος, ἕνα καλὸ αἰσθημα ὑπερίσχυσε.

— Ἄς εἶνε, εἶπε· ἀφοῦ ἐσὺ κερνάς ἕνα ποτήρι κρασί, θὰ τοῦ δώσω κι' ἐγὼ ἕνα μεζὲ ἀπὸ τὸ φαί μου,.. δὲν εἶμαστε μιλιουνιάρηδες, ἀλλὰ πρέπει νὰ βοηθούμαστε συναμεταξύ μας, ὅταν τὸ καλεῖ ἡ περίσταση !

— Γειά σου ! ἔτσι σὲ θέλω, ἀπάντησε ὁ εὐλογιάρης, εἶσαι ἄντρας μωρέ, τόκα τὸ χέρι σου !

Οἱ δύο ἄνδρες ἔσφιξαν τὰ χέρια των καὶ ὁ εὐλογιάρης ἐξακολούθησε :

— Ἐνα πράμμα μὲ βάνει σὲ σκέψη: τί τρόπο νὰ βροῦμε γιὰ νὰ προσκαλέσουμε τὸ Σούρτη.

— Καὶ γιατί ;

— Σοῦ εἶπα, πῶς εἶνε ἀγριάνθρωπος, σωστὴ ἀρκουδα. Ἄμα κανεὶς πάη κοντὰ του καὶ τοῦ μιλήσῃ, ἀπαντᾷ μὲ ναὶ ἢ μὲ ὄχι, τόσο μόνο . . . γιὰ αὐτὸ δὲ μοῦ φαίνεται, πολὺ εὐκολο . . .

— Ἄς δοκιμάσουμε, τί πειράζει, εἶπε ὁ πρῶτος. Ἄν μᾶς στείλει περίπατο, δὲν πειράζει, ὁ καιρὸς εἶνε ὠραῖος.

Ἐπῆραν κατόπιν τὰ καλάθια τους, ποῦ εἶχαν ἀφήσει, γιὰ νὰ ξεκουρασθοῦν λιγάκι κι' ἐμπῆκαν σειρὰ στὸ

κοπάδι ποῦ ἀνεβόκατέβαινε, ἀπὸ τὴν μαοῦνα στὴν ὄχθη, μὲ μιὰ ἀτελείωτη μονοτονία, ἰσορροπίζοντας στοὺς ὤμους, τὰ γεμάτα κάρβουνο καλάθια, ποῦ ἀδειάζαν στὸ σωρό.

Μετὰ δέκα λεπτά, ἕνα ὄξυ σφύριγμα, σύγχρονο μὲ τὴν καμπάνα, τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, ἐκτύπησε τέσσερες.

— Ἡ ἀνθρώπινη ἀλυσίδα, διέκοψε τὴν ἐργασία της, ἀνέβηκε στὴν ἀποβάθρα καὶ διευθύνθηκε στὸ οἶνοπωλεῖο, γιὰ νὰ τονωθῇ.

Ἄλλοι ἢ σχεδὸν ὅλοι, ἐμπῆκαν σ' ἕνα οἶνοπωλεῖο ποῦ ἔφερε τὴν ἐπιγραφή « Ἡ συνάντηση τῶν μαύρων »

Ἐὖ Σούρτης, ἀκολούθησε τὴν γενικὴ κίνηση, δίχως νὰ ξέρῃ καλὰ καλὰ τί κάνει. Μόνον ὅταν ἔφθασε κι' ἐμπῆκε στὸ οἶνοπωλεῖο, ἐφάνηκε σὰν νὰ θυμήθηκε κάτι τι . . . ἔβαλε τὰ χέρια του στὶς τσέπες, ἔψαξε, τὰ ἔβγαλε κατόπιν, ἐν' ὧ μιὰ βαθεῖα ἀπελπισία ἐζωγραφίζονταν, στὸ σκυθρωπὸ καὶ ἀποβλακωμένο πρόσωπό του.

— Νά, ποῦ βγαίνει ἀλήθεια, ἐκεῖνο ποῦ φαντάστηκα . . . λεφτὸ δὲν ἔχει ὁ φτωχός, εἶπε ὁ εὐλογιάρης στὸν σύντροφό του, νὰ ἡ περίσταση, νὰ τὸν προσκαλέσουμε.

Ἐπλησίασε συγχρόνως τὸν Σούρτη.

— Ἐ ! σύντροφε, τοῦ εἶπε, βάζοντας μὲ οἰκειότητα τὸ χέρι στὸν ὤμο του· δὲν πιστεύω ν' ἀρνηθῆς νὰ πιῆς, ἕνα ποτηράκι μαζὺ μας ; . . .

— . . . καὶ νὰ πάρῃς μεζέ· ἐσυμπλήρωσε ὁ ἄλλος· τὴν ἐπάγγελμα, μᾶς ἀδερφώνει, βλέπεις ;

Ἐδειχναν συγχρόνως, στὸ φτωχὸ σόντροφό των,
μιὰ ἐλεύθερη ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ,

Ἐκεῖνος τοὺς ἐκύταζε καλὰ καλὰ μὲ τὰ ἄθωα καὶ
ἠλίθια μάτια του καὶ ἄφησε νὰ παρασυρθῇ.

Ὅταν ἡ ὑπηρέτρια τοῦ καταστήματος, ἔβαλε μπρο-
στά του ἓνα πιάτο, ποῦ εἶχε μέσα μερικὲς φέτες σαλ-
τοισότο καὶ ψωμὴ, ἄρχισε νὰ καταδροχθίζῃ μὲ βου-
λιμιά.

— Ὁ φτωχὸς ὁ γεροντᾶκος, εἶπε ὁ εὐλογιάρης,
μ' ἔκφραση πραγματικοῦ οἴκτου, στ' ἀληθινά, ἐπέ-
θαινε ἀπὸ τὴν πείνα.

— Καὶ γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει λόγος, νὰ τὸν ἀφή-
σουνε νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν δίψα, ἀπάντησε ὁ ἄλλος.

Ἐκτύπησε τὸ τραπέζι καὶ διάταξε νὰ φέρουν ἓνα
ποτήρη κρασί γεμάτο καὶ φρέσκο!

Στὴν αἴτηση αὐτή, μιὰ γυναικεία φωνή, ἀπάντησε
ἀπὸ τὴν κουζίνα :

— Ἐνα λεπτό... ἔφτασε...

Πραγματικῶς, ἔπειτ' ἀπὸ λίγες στιγμὲς, ἡ κυρία
τοῦ καταστήματος, ἡ κυρὰ Γιώργαινα, μιὰ πολὺ καλὴ
γυναῖκα, ποῦ ὅλοι οἱ ἐργάτες, ἀγαποῦσαν κι' ἐσέβον-
ταν, ἐφάνηκε, κρατώντας στὸ χέρι, ἓνα μπουκάλι.

— Εἶνε γιὰ τὸ Σούρτη, ὑπόδειξε ὁ εὐλογιάρης.

— Γιὰ τὸν Σούρτη! ἀπάντησε ἡ κυρὰ Γιώργαινα,
δὲν εἶνε δυνατό...

— Γιατί ;

— Θὰ σᾶς πῶ· σταθῆτε ὅμως μιὰ στιγμὴ, νὰ τοῦ
βάλω λιγάνη κρασί, τοῦ φτωχοῦ !

Ἐγέμισ' ἓνα ποτήρη κρασί καὶ τὸ ἐπρόσφερε στὸν
δυστυχῆ, ὁ ὁποῖος ἐσηκώθηκε, ἔβαλε τὸ χέρι στὴν
καρδιά του καὶ τὸ ἔσφιξε, σὰν νὰ αἰσθάνονταν κανένα
τρομερὸ πόνο, ἐνῶ ἡ κυρὰ Γιώργαινα, συγκινημένη,
ἔβαλε τὸ χέρι της στὸ ὦμο του, λέγοντας :

— Πιέ το, πιέ το, φτωχέ μου Σούρτη.

Οἱ ἐργάτες, παρὰ τὴ σκληρὴ φύση των, ἐσυγκινή-
θηκαν βαθειὰ κι' ἐτοιμάσθηκαν, ν' ἀκούσουν τὴ διή-
γηση τῆς νοικοκυρᾶς. μὲ ἀπληστία.

V

Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΕΝΟΣ ΤΡΕΛΛΟΥ

— Πρέπει, πρώτα πρώτα, νὰ σᾶς πῶ, παιδιά μου,
εἶπε ἡ κυρὰ Γιώργαινα, καθημένη στὸ τραπέζι, ἀφοῦ
προηγουμένος τὸ ἐσκούπισε καλὰ καλὰ, μὲ τὴν πα-
τσαβούρα, ὅτι γνωρίζω τὸ Σούρτη, τώρα κι' ἓνα μῆνα
... οὔτε μιὰ μέρα περισσότερο ἢ λιγώτερο... κι' ἔκαμα
τὴ γνωριμία του, μὲ τὸν ἀπλούστερο τρόπο· ἀκούστε...

Εἶχα κατεβῆ κάτω στὴν ἔχθη τοῦ ποταμοῦ, γιὰ
νὰ πάγω στὸ πλυντήριο, ποῦ δίνω καὶ μοῦ πλένουν τὰ
ροῦχα· ἡ παλιογυναῖκα, ἡ πλύστρα, ἐπροφασίσθηκε
πὼς ἦταν πολὺ κουρασμένη καὶ δὲν μπορούσε νὰ μοῦ
τ' ἀνεβάσῃ καὶ νὰ μοῦ τὰ φέρῃ, ὡς τὸ μαγαζί. Με-
ταξὺ μας, ἡ κούρασή της, προήρχονταν γιατί εἶχε πιεῖ
ἓνα παραπάνω.

Ἐῆρετε καλὰ, ὅτι δὲν εἶμαι ἀπὸ κείνες ποῦ ντρέ-

πονται, ἐγώ ! "Αρπαξα τὸν μπόγο μου κι' ἀνέβαινα...

Τὰ ρούχα, δὲν ἦταν καὶ πολλά, ὅταν ὁμως κανεὶς περάση τὰ πενήντα κι' ἐδούλεφε ὅλη του τὴ ζωὴ, ἀπὸ παιδὶ δεκατριῶν χρόνων καὶ δουλεύει ἀκόμα, ἕνας μπόγος, μὲ βρεμμένα ρούχα, εἶναι βαρὺς, στ' ἀλήθεια !

— Ξέρουμε, τί θὰ πῆ φορτίο διέκοψ' ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐργάτες· τί λέτε βρὲ παιδιά ;

— "Αρχισα τότε, νὰ σέρνω τὰ πόδια μου καὶ ν' ἀγκομαχῶ, μὲ τρόπο, καθὼς φαίνεται, ποῦ θὰ ἐπροξενούσε λύπη.

Ἐμετανοοῦσα σοβαρὰ τώρα, γιατί δὲν ἄφησα τὴ μεθυσμένη πλύστρα μου, νὰ μοῦ κουβαλήσῃ ἐκείνη, τὸν μπόγο, ἀργότερα, ὅταν πειὰ θὰ ἐχώνευε τὸ κρασί της, ὅταν, διάκρινα στὴν ἀκρογιαλιά καὶ κοντὰ στὴν σκάλα, ποῦ ἀνεβαίνει στὴν ὄχθη, ἕνα φτωχὸ κακομοίρη, ποῦ ἐπροσπαθοῦσε νὰ διαρθώσῃ τὸ κασκέτο του, τοῦ ὁποίου ὁ γύρος, δὲν ἤθελε νὰ σταθῇ πειὰ στὴ θέση του,

— "Όταν μὲ εἶδε, ἔτσι βαρυφορτωμένη, νὰ σέρνω τὰ πόδια μου καὶ ν' ἀναστενάζω, ὅπως σὰς εἶπα πρὶν, ὁ ἄνθρωπος ἐσηκώθηκε καὶ μὲ βραχνή φωνή, σὰν νὰ ἦταν δύσκολο τὰ λόγια νὰ ἐβγουν ἀπὸ τὸ στόμα του, μοῦ ἐπρότεινε :

— Θέλετε νὰ σὰς βοηθήσω, κυρία ;

— Σὲ κάθε ἄλλη στιγμή, σὲ κάθε ἄλλη περίσταση, θὰ τὸν εὐχαριστοῦσα... τὸ ξέρετε καλλίτερα ἀπὸ μένα, κοντὰ στὸ νερό, δὲν γυρνᾷ πάντα καλὸς κόσμος... δὲν ἀπολείπουν δηλαδὴ οἱ βαγαπόντηδες... ἦταν ὁμως ἡ ὥρα τρεῖς, τὸ ἀπόγευμα, κόσμος παντοῦ... οἱ φαρὰ-

δες ἀράδα ἐψάρευαν, σὲ δυὸ βημάτων ἀπόσταση... καὶ τὸ σπῆτι μου εἶνε ἀντικρυ στὴ σκάλα...

"Ἡμουνα δὲ καὶ καθὼς σὰς εἶπα, κατακουρασμένη... Τί θὰ ἔχανα, ἂν ἐδεχόμουν, τὴν τίμια αὐτὴ πρόταση, ποῦ ἔφτανε τόσο ὠμορφα, τὴν κατάλληλη στιγμή ;

— Δὲν ἀρνοῦμαι, ἀπάντησα. Κάθουμαι ἀντίκρυ... Ἐγὼ κρατῶ τὸ καπηλειό... Θὰ σὲ κερᾶσω ἕνα καλὸ ποτήρη κρασί, γιὰ τὸν κόπο σου.

— Δὲν μοῦ ἀπάντησε τίποτε, μοῦ ἐπῆρε ὁμως ἀπὸ τὰ χέρια, τὸν μπόγο καὶ τὸν ἐφορτώθηκε.

"Ἐπειτ' ἀπὸ πέντε λεπτά, ἐμπαίναμε στὸ μαγαζί.

— Εὐχαριστῶ, βάλε τὸν μπόγο ἐκεῖ κάτω, τοῦ εἶπα, δείχνοντας μιὰ γωνιά.

— Τοῦ ἔβαλα ἔπειτα ἕνα καλὸ ποτήρη κρασί, ποῦ ἐρρούφηξε, δίχως νὰ τὸν παρακαλέσω, σὰν ἄνθρωπος ποῦ εἶνε τρομερὰ διψασμένος καὶ δὲν χρειάζεται παρακλήσεις μπροστὰ σὲ τέτοιο δῶρο.

Μοῦ ἤρθε ἡ ἰδέα τότε, ὅτι ἀφ' οὗ ἤπιε, θὰ ἔτρωγα ἴσως καὶ κανένα κοματάκη... στὴν ἀρχὴ ἔκαμε λίγες δυσκολίες, γιὰ νὰ δεχθῇ... ναί. δυσκολίες σὰν ἄνθρωπος μὲ ἀνατροφή, ἀνώτερη ἀπὸ τὴν δική μας...

— Ἐπέμεινα ὁμως τόσο πολὺ, ποῦ ἐκάθησε σὺ τέλος καὶ ἄρχισε νὰ ῥώη, ἕνα κομμάτι κρῦο φητὸ ποῦ μοῦ ἔμενε κι' ἐν ὧ τοῦ ἔβανα ἕνα δεῦτερο ποτήρη κρασί. ἀρχισα νὰ τὸν παρατηρῶ, μὲ μεγαλείτερη προσοχή...

— "Όσο τὸν ἐπαρτηροῦσα περισσότερο, ἐσχημάτιζα, τὴν πεποίθησα ὅτι ὁ ἀντικρυνός μου δὲν ἦταν

άνθρωπος τυχαίος... πρώτα πρώτα, σάς είπα, οί τρόποι του, τὸ μούτρο του, κατόπιν, πράγμα τὸ ὁποῖο, μπορείτε νὰ ἰδῆτε καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι, δὲν μοιάζει μὲ ὄλο τὸν κόσμο . . .

— Ἐπροσπαθοῦσα, εἶνε ἢ ἀλήθεια, νὰ τὸν ρωτήσω, μὰ ἦταν πάρα πολὺ δύσκολο... ἀπαντοῦσε μὲ μισὰ λόγια, δίχως ἔννοια, στίς ἐρωτήσεις μου...

— Ἐπειτ' ἀπὸ δέκα λεπτά, ἐνόησα ὅτι εἶχα νὰ κάμω, μ' ἓνα φτωχὸ διάβολο, ὁ ὁποῖος εἶχε χάσει τὰ λογικά του...

— Θὰ καταλάβετε, ὅτι σὰν γυναῖκα ποῦ εἶμαι, ἐφοβόμουν πάντα λιγάκι τοὺς τρελλοὺς, γιατί κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ἤσυχος, μὲ τὴ συντροφιά των. Εἶχε τόσο γλυκὰ καὶ καλὰ μάτια, μάτια δαρμένου σκύλου... δὲν εἶμαι δὲ καὶ καμμιά ἀδύνατη γυναικοῦλα !..,

Δές τε δέ, τί τροπὴ παίρνουν τὰ πράματα, τὴ στιγμή ποῦ δὲν περιμένει κανεὶς.

— Θὰ ἦταν πρὸ μιᾶς ὥρας ἐκεῖ, νὰ δές τε, στὴ θέση ἀκριβῶς ποῦ κάθεται τώρα, ὅταν ἄξαφνα φτάνει ἐκεῖνος ποῦ μοῦ προμήθευε τὸ κρασί, χονδρικῶς, ὄχι ὁ καταστηματάρχης ὁ ἴδιος, ἀλλὰ ἐκεῖνος ποῦ τὸ παραδίνει στοὺς πελάτες.

— Εἶχε χάλια ὁ κακόμοιρος καὶ τί χάλια !... ἔλεινός, δὲν μπορούσε νὰ σταθῆ στὰ πόδια του !... θὰ ἦταν, φαίνεται, ὅπως καὶ τῆς πλύστρας μου, ἢ ἡμέρα του...

— Ἄμα τὸν εἶδα, στὴν κατάσταση αὐτή, εἶπα μέσα μου :

— Νὰ μὲ πάρη ὁ διάολος, ἂν εἶνε ἱκανὸς νὰ κατεβάσῃ τὰ δυὸ βαρέλια, ποῦ παράγγειλε, στὸ ὑπόγειο !

Ἄς ἀφήσουμε καὶ τὸν ἀμαξηλάτη, ὁ ὁποῖος κι ἐκεῖνος σχεδόν, ἦτανε στὴν ἴδια κατάσταση, πάντα ὅμως πειὸ καλὰ ἀπὸ τὸν ἄλλο, γιατί εἶχε ἀκόμη τὴ γνώση, νὰ μοῦ εἰπῆ, τραυλίζοντας,

— Μὴν ἀφήστε τὸν Αὐγουστή, νὰ κατεβάσῃ τὰ βαρέλια... στὰ χάλια ποῦ βρίσκεται, σίγουρα θὰ σκοτωθῆ, πρώτα ἐκεῖνος καὶ κατόπιν δὲν ἐγγυοῦμαι γιὰ τὰ βαρέλια. Ἄν εἶχατε κανένα νὰ μὲ βοηθήσῃ, θὰ τὰ καταφέρναμε ὠραία !

— Δὲν ξέρω τί ἰδέα μοῦ κατέβηκε, κυτάζοντας τὸν ἄνθρωπο, ποῦ ἐκουβάλησε τὸν μπόρο μου... ἂν τοῦ ζητοῦσα νὰ βοηθήσῃ λιγάκι ;...

— Δὲν ἐχρειάσθηκε νὰ τὸ ἐπαναλάβω, γιατί ὅταν πρόκειται νὰ κάμῃ μιὰ ἐκδούλευση, καταλαβαίνει στὴ στιγμή... εἶνε μάλιστα τὸ μόνο πράγμα ποῦ καταλαβαίνει, μπορῶ νὰ πῶ.

— Ἐσηκώθηκε λοιπὸν ἀμέσως, ἐβοήθησε τὸν ἀμαξηλάτη, νὰ ξεφορτώσῃ πρώτα καὶ νὰ κατεβάσῃ κατόπιν, τὰ βαρέλια στὸ ὑπόγειο... καὶ ὅλα αὐτά, μὲ τόση ἐπιτηδειότητα καὶ δύναμη, ποῦ ποτὲ δὲ θὰ τὸν ἐνόμιζα ἱκανό...

— Ὅταν ἐτελείωσε ἢ ἐργασία κι' ἐκανόνισα μὲ τὸν ὑπάλληλο, τοὺς λογαριασμούς μου, τὴ στιγμή ποῦ τοῦ ἐπρόσφερα ἓνα ποτήρη κρασί, γιατί εἶχε ζεσταθῆ πολὺ καὶ ὁ ἰδρώτας ἔτρεχε ἀπὸ πάνω του, ἠθέλησα νὰ τοῦ δώσω, ἓνα μικρὸ χρηματικὸ φιλοδώρημα . . . ἀρνήθηκε

... μὰ πραγματικά, μὲ τὸν κατηγορηματικώτερο τρόπο.

— "Ἐμειν' ἀληθινὰ ἐκστατική, γιὰ τὴ λεπτότητά του.

— "Ἐκρίνα τότε καλὸ, νὰ τὸν προσκαλέσω νὰ φᾶμε μαζὺ τὸ βράδυ... Μένουμε μόνοι ἐδῶ, ἐγὼ καὶ ἡ ὑπηρέτρια, ἡ ὁποία εἶνε λιγάνη συγγενῆς μου, ὅπως συνηθίζουμε στὴ Βρετάνη...

Τὸ βράδυ, ἔχω λιγώτερο κόσμο, γιὰ τὸ δείπνο, πάντα ὅμως κάνω, καμμιά δεκαριά γεύματα.

— Μὴ νομίζετε, ὅτι ὁ φίλος ἐκόθησε σὲ μιὰ καρέκλα ἄεργος, ὅταν ἦρθε τὸ βράδυ, γιὰ τὴν πρόσκληση; κάθε ἄλλο!... Μᾶς ἐβοήθησε, σὰν νὰ ἦταν τὸ φυσικώτερο πράγμα στὸν κόσμο, τόσο καλὰ μάλιστα, ὥστε ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα, νὰ κλείσουμε τὸ κατάστημα, ἐσκέφθηκα:

— Κατερίνα μου, εἶπα στὸν ἑαυτό μου, δὲν μπορεῖς ν' ἀφήσης νὰ ἔβγη τέτοια ὥρα, στὸ δρόμο, ἄνθρωπος τόσο ὑποχρεωτικός... γιὰ σίγουρα, εἶνε μόνος, δίχως οἰκογένεια... εἶνε καὶ ἠλίθιος... ποιὸς ξέρει τί μπορεῖ νὰ τοῦ συμβῇ... ὑπάρχει μιὰ μικρὴ καμαροῦλα στὴν αὐλή, ποῦ δὲν χρησιμεύει σὲ τίποτε... γιατί, νὰ μὴ τοῦ τὴν παραχωρήσης;... θὰ ἔκανες μιὰ σωστὴ εὐεργεσία καὶ δὲν θὰ σοῦ ἐστοίχιζε τίποτα.

— Ἐφώνησα τὴν ὑπηρέτριά μου καὶ τῆς τὸ εἶπα. βρέθηκε ἐντελῶς σύμφωνη μαζὺ μου. Ὅσο γιὰ τὸν φίλο μας, ἐδέχθηκε ἀμέσως, δίχως νὰ πολυκαταλάβῃ τί συμβαίνει, γιὰτὶ μοιάζει, σὰν ἓνα ἄψυχο, μεγάλο παιδί.

— Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, μένει μαζὺ μὲς παρ'

ἄλλῃ του ὅμως τὴν τρέλλα, ἔχει λεπτότητες καὶ δὲν θέλει νὰ ζῆ ἐντελῶς εἰς βάρος μας· γι' αὐτὸ ἔπιασε δουλειὰ μαζὺ σας καὶ ξεφορτώνει κάρβουνο· ἓνας δὲ ἀπὸ σᾶς, μὲ τὴν αἰτία ποῦ σέρνει τὸ πόδι του, τοῦ ἔδωσε τὸ παρατσούκλι *Σούρτης*.

Ἐξακολουθεῖ ὅπως πάντα, ὅταν τελειώσῃ τὴ δουλειὰ του, νὰ μοῦ κάνῃ ὅ,τι ὑπηρεσία τοῦ ζητήσω καὶ κάποτε, χωρὶς νὰ τοῦ ζητήσω τίποτε... πάει στὸ ὑπόγειο, νὰ φέρῃ κρασί, κλεῖ τὸ κατάστημα... κάνῃ ὅτι δουλειὰ μπορεῖ, ἐπὶ τέλους, κι' ὅσο μπορεῖ καλλίτερα...

Ποτέ του δὲν ἐδείχθηκε χονδροειδῆς, οὔτε γκρινιαρῆς. Ἀπὸ λεπτότητα, ποτέ του δὲν ἔρχεται νὰ κοιτασίῃ σ' ἐμένα... φαίνεται πῶς φοβάται, μήπως δὲν δεχθῶ τὰ χρήματά του, πράγμα ποῦ θὰ ἐγίνονταν δίχως ἀμφιβολία... Τὸν συμπαθῶ σὰν νὰ ἦμουν μητέρα του. Καὶ γιὰ τίποτα, στὸν κόσμο, δὲν θὰ ἤθελα νὰ τοῦ γίνῃ κανένα κακό...

— Αὐτὰ εἶναι, ὅσα ξέρω, γιὰ τὸ φτωχὸ αὐτὸ Σούρτη.

— Μπορῶ νὰ σοῦ πῶ, κυρὰ Γιώργαινα, εἶπε ὁ εὐλογιάρης, ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν ἄλλων, ὅταν ἡ Κατερίνα ἐσώπασε, ὅτι εἶσαι μιὰ πολὺ καλὴ γυναῖκα. Γι' αὐτὸ κι' ἐμεῖς σ' ἐχτιμοῦμε πάρα πολὺ. Γιὰ τὸ Σούρτη ὅμως, δὲν ἔχει καμμιά σημασία αὐτό... μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν ρωτᾷ; ἕκατὸ χρόνια καὶ νὰ μὴ λαβαίνῃ καμμιά ἀπάντηση, γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει πειὰ τίποτα ἐκεῖ μέσα.

Κι' έχτυπούσε τὸ μέτωπό του, μὲ τὸ χονδρὸ καὶ μαυρισμένο δάκτυλό του.

Ὁ τρελλός, ἐν τοςούτῳ, εἶχε ξαναπάρει τὴν ἡλίθια φυσιογνωμία του, ἢ ὅποια ἐφωτίζονταν κάπου κάπου, ἀπὸ ἓνα ἐλαφρὸ μειδίαμα... ὅταν τὰ μάτια του ἐκύταζαν ἐκείνη, ποῦ τὸν εὐεργέτησε..

VI

ΤΡΑΓΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

Ἐνα μῆνα, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ ἀναγγέληθηκαν ἐπισήμως, οἱ ἀρραβῶνες τοῦ γιατροῦ, Πέτρου Ζερσώ, μὲ τὴν Μαργαρίτα Δαλτών, ἔγινε καὶ ὁ γάμος των, μὲ ὄλη τὴ δυνατὴ πομπὴ καὶ μεγαλοπρέπεια.

Ὅλες ἡ Παρισινὲς ἐξοχότητες τοῦ στρατιωτικοῦ, ἐπιστημονικοῦ, φιλοσοφικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ κόσμου, εἶχαν παρευρεθῆ.

Ὁ γάμος αὐτός, στὰ μάτια ὅλου τοῦ κόσμου, ἐγίνονταν ὑπὸ τοὺς αἰσιωτέρους αἰωνοὺς καὶ παντοῦ ἐφιθόριζαν :

— Δίχως ὑπερβολή, εἶνε πραγματικὸς γάμος ἐξ ἔρωτος! ἡ νεόνυφη εἶνε χαριτωμένη, ὅσο γιὰ τὸν γιατρό, ὅλοι ὅσοι τὸν πλησιάζουν, τὸν συμπαθοῦν . . . Ὡς καὶ ἡ μικρὴ Λίτσα εἶνε καταχαρούμενη γιατί ἀποκτᾶ ἓνα πραγματικὸ, χαϊδεμένο μπαμπά, ὅπως λέγει.

Ὡς τότε, ὁ Πέτρος δὲν ἔπαυε νὰ πηγαίνει, καθημε-

ρινῶς στὴς ἀρραβωνιαστικῆς του, δίχως νὰ βαρεθῆ οὔτε στιγμή.

Ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐτυχία, τοὺς ἐμειδιοῦσαν.

καὶ ἄρχισε μὲ τρόπο νὰ τοῦ γαργαλίξῃ τὸ αὐτί.

Ὅταν ἐφθασε ἡ πολυπόθητη ἡμέρα, ἔγινε μεγάλη ὑποδοχὴ στοῦ Ζερσώ. Καὶ ἂν οἱ νεόνυμφοι, ἦταν καταχαρούμενοι, ὁ στρατηγός, ἀκτινοβολοῦσε ἀπὸ εὐτυχία. Οἱ φίλοι του, τοῦ ἐδήλωναν ὅτι ἐφαίνονταν δέκα χρόνια νεώτερος.

— Τὸ παραδέχομαι εὐχαρίστως, ἀπαντοῦσε μὲ αὐταρέσκεια.

Ὁ γιατρός εἶχε μιὰ πρωτότυπη ἰδέα· νὰ κάμῃ μιὰ ὠμορφη φωταφία στὶς σάλες τῆς κλινικῆς του, ἣ ὁποῖες, ἀπαλλάχθηκαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἀπὸ κάθε τι, ποῦ θὰ ἐνθύμιζε τὴ χειρουργικὴ.

— Ἐχω, ἐξήγησε, στὸν πατέρα του καὶ στὴν Μαργαρίτα, μιὰ τέλεια ἠλεκτρικὴ ἐγκατάσταση, ἣ ὁποῖα μοῦ ἐπιτρέπει νὰ κάμω, θαύματα διακοσμητικῆς.

Ἦταν ἀλήθεια· ἣ μεγαλοπρέπεια τῶν διακοσμήσεων, φαντασία τοῦ Πέτρου Ζερσώ, ἐνθουσίασε τὸ πλῆθος τῶν προσκεκλημένων.

Ἐν' ᾧ τὸν ἐσυγχαίρονταν, ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε μ' ἓνα μυστηριώδες ὕφος.

— Ὅ, τι εἶδατε ὡς τώρα, δὲν εἶναι τίποτε ἀκόμα... περιμένετε τὸ τέλος!

— Ποιὸ τέλος, γιατρέ; ἐρωτοῦσαν μὲ περιέργεια ἀσυγκράτητη.

— Τὸ τέλος τοῦ τέλους! ἀπαντοῦσε μειδιῶν.

Ἴδου τί εἶχε προετοιμάσει.

Στὴν παιὸ μεγάλη, ἀπὸ τὶς αἰθουσες τῆς κλινικῆς, εἶχε τοποθετήσει, ἀνάμεσα σὲ ἄνθη, μὲ τρόπο ποῦ νὰ μὴ φαίνωνται καθόλου, καμμιά εἰκοσαριὰ μηχανικὲς κούκλες, ὅμοιες μ' ἐκεῖνες, ποῦ ἐχρησίμευαν γιὰ τὰ παιγνίδια τῆς Λιζέτας.

Κάθε μιὰ, ἀπ' αὐτὲς τὶς κούκλες, ἦταν εἰς ἐπαφῇ

μὲ τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα, τὸ ὁποῖο ἦταν διατεθειμένο, μὲ τρόπο τόσο ἐξυπνο καὶ πρωτότυπο, ὥστε μὲ μιὰ ἀπλῆ πίεση, ἐνὸς ἠλεκτρικοῦ κουμπιοῦ ἀπὸ μέρους τοῦ Πέτρου, ἐν ᾧ ἐκεῖνες θ' ἀρχίζαν νὰ χορεύουν, σὲ μιὰ ἀποθεωτικὴ ἠλεκτρικὴ φωταφία, ὅλες ἣ ἄλλες αἰθουσες θὰ ἔμεναν στὸ σκότος.

Κανεῖς ἄλλος, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς δύο ἔμπιστὲς του νοσοκόμες, δὲν ἦταν ἐν γνώσει τῶν συμβαινόντων, τῆς ἐκπλήξεως δηλαδή, ποῦ προετοίμαζε.

Ἀφ' οὗ ἣ ὀρχήστρα, ἐπαιξε ἀρκετοὺς χορούς, ὁ γιατρός ἐσκέφθηκε ὅτι θὰ ἦταν πιὰ ὦρα νὰ παρουσιάσῃ στοὺς προσκεκλημένους, τὴν ἐκπλήξη αὐτή, γιὰ τὴν ὁποῖα τοὺς εἶχε τόσο μιλήσει.

— Προσοχῇ, εἶπε πηγαίνοντας ν' ἀνταμῶσῃ τὴν Μάρθα, ἣ ὁποῖα ἐκτελοῦσε ἔχρη ἀρχινοσοκόμου, εἶσαι βεβαία, ὅτι ὅλα εἶνε στὴ θέση τους καὶ μόλις κινήσω τὸ κουμπὶ αὐτό, θὰ σβύσουν ὅλα τὰ φῶτα θὰ δοθῇ φῶς καὶ θὰ κινηθοῦν ἣ κούκλες;

Ἐξετέλεσες καλὰ, ὅλες μου τὶς ὀδηγίες;

— Ὅλες γιατρέ, μπορείτε νὰ εἰσθε πάρα πολὺ ἤσυχος.

— Καλὰ. Ἐμπρὸς λοιπόν!

Ἐστριψε τὸ κουμπὶ... στὴ στιγμῇ ἔγινε βαθὺ σκότος... κανένα δμως ἀπὸ τὰ φῶτα, ποῦ ἦταν τοποθετημένα, κοντὰ στὶς κούκλες, δὲν ἀναφε... τὸ ἐναντίον, ἓνας τρομερὸς κρότος ἀκούσθηκε, προερχόμενος ἀπὸ τὰ ὑπό-

γεια του μεγάρου και βαρὺς καπνός, ἐγέμισε τὶς αἰθουσες...

Ἀκούσθηκαν τότε, φωνές τρομαγμένων γυναικῶν... ἐπικλήσεις ἀπελπιστικές...

Ἐνας τρομερὸς πανικὸς κατέλαβε ὅλους.

— Ἀχ Θεέ μου! Θεέ μου! τί συμβαίνει, ἐφώναξε ὁ Πέτρος ἔντρομος.

Ἐπρεξε ἔξω, ἀκολουθούμενος ἀπὸ ἓνα ὄμιλο προσκεκλημένων, μὲ τὰ μάτια τεντωμένα, μὲ ὕφος τρελλοῦ.

Ἐνωσὴ εἶχε γίνεῖ, στὸ δωμάτιο τῶν μηχανῶν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἐπροξενήθηκε ἀρχὴ πυρκαϊάς.

Καὶ ἐν ᾧ ὁ γιατρός, ἀπελπισμένος, συντριμένος, ἐσωριάζονταν σὲ μιὰ καρέκλα, οἱ προσκεκλημένοι ἔτρεχαν σὰν τρελλοὶ, στὸν κῆπο κι' ἐφευγαν πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις.

*
**

Ἐν ᾧ, τὰ τραγικὰ αὐτὰ συμβάντα, ἐλάμβαναν χώραν, δύο ἄνθρωποι, δύο καρβουνιάρηδες, ἦταν ἀπασχολημένοι νὰ παραδίδουν κάρβουνο, στὰ ὑπόγεια.

Ὁ Σούρτης καὶ ὁ εὐλογιάρης.

Καὶ οἱ δύο ἀντελήφθηκαν ἀμέσως, τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου....

Ὁ Σούρτης, ὠθούμενος ἀπὸ τὸ θάρρος του καὶ

βλέποντας, ὅτι ἡ φωτιὰ ἀρχίζει νὰ πέρνει στὰ καλά, ἐφάνηκε ὅτι ἤρθε λίγο στὰ λογικά του, ὅτι εἶχε μιὰ κάποια συναίσθηση.

Ὁρμησε, μὲ γενναιότητα, στὸ δωμάτιο τῶν μηχανῶν, ποῦ ἦτο γεμάτο ἀπὸ βαρὺν καὶ μαῦρο καπνὸ.

Ἀψηφώντας τὸν κίνδυνο, σταματᾷ τὶς μηχανές, γυρίζει τὰ κλειδιά τῶν πινάκων....

Ὁ εὐλογιάρης, μόλις ἤρε ἀρκετὴ δύναμη, γιὰ νὰ βγάλῃ μιὰ δυνατὴ φωνὴ καὶ πέφτει κι' ἐκεῖνος ἔντρομος, κοντὰ στὸν ἀκίνητο σύντροφό του.

*
**

Ἡ φωνὴ αὐτὴ, ἀκούσθηκε ἀπὸ τὸν γιατρὸ Ζερσώ, ὁ ὁποῖος ἐπεριστοιχίζονταν τώρα ἀπὸ τοὺς προσκεκλημένους του, ποῦ εἶχαν συνέλθῃ ἀπὸ τὸν πρῶτο φόβο καὶ στοὺς ὁποίους ἐξηγοῦσε τὰ αἷτια τοῦ πανικοῦ αὐτοῦ. ὁ ὁποῖος μπορούσε νὰ καταλήξῃ σὲ καταστροφὴ.

— Τὴν ἀκούσατε τὴν φωνὴ; εἶπε. Προέρχεται ἀπὸ τὸ ὑπόγειο... δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι κάποιος δυστυχῆς εὐρέθηκε ἐκεῖ κι' ἐγίνε θῦμα τοῦ τρομεροῦ αὐτοῦ συμβάντος.

— Ἐμπρὸς ἅς σπεύσουμε νὰ τὸν βοηθήσουμε.

Ὁρμησε, ἀκολουθούμενος, ἀπὸ μερικοὺς προσκεκλημένους κι' ἐφθαμε σύντομα, στὸ μέρος ποῦ εὐρίσκονταν, ὁ Σούρτης καὶ ὁ εὐλογιάρης.

Ὁ τελευταῖος αὐτὸς εἶχε ἀρχίσει νὰ συνέρχεται, λίγο κατ' ὀλίγον...

Τοὺς ἐσήκωσαν, τοὺς ἔβγαλαν ἀπὸ τὸ ὑπόγειο καὶ τοὺς ἀνέβασαν στὸν καθαρὸν ἀέρα, ὅπου ὁ εὐλογιάρης μπόρεσε στὸ τέλος, νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ, τί εἶχε συμβῆ.

— Ἀκούσαμε ξαφνικά, εἶπε, ἓνα τρομερὸ κρότο σὰν νὰ ἔπεφταν δέκα κανόνια μαζύ κι' ἓνας μαῦρος καὶ παχύς καπνὸς, μᾶς ἐστράβωσε καὶ μᾶς ἔπνιξε . . .

— Ὁ σύντοφός μου ὅμως, ἐστάθηκε ἱκανὸς καὶ μᾶς ἔσωσε ὅλους.

Μὲ τὸ δάκτυλο ἔδειχνε τὸν Σούρτη, ὁ ὁποῖος ἐξακολουθοῦσε νὰ εἶνε ἀνάσθητος καὶ τὸν εἶχαν τοποθετήσει πρόχειρα, σ' ἓνα στρώμα.

Ὁ γιατρός Ζερσώ, ἦταν κοντὰ στὸν δυστυχῆ κι' ἐκύταζε νὰ τὸν συνεφέρῃ, βοηθούμενος ἀπὸ τὴν Μάρθα τὴν ἀφωσιωμένη νοσοκόμο του, ἐν' ᾧ ἡ Μαργαρίτα, ἡ γυναῖκά του, ἐστέκονταν κοντὰ στὸν στρατηγὸν, σὰν ἀπηλιθωμένη, ἀπὸ τὴν συνέχεια τῶν τραγικῶν αὐτῶν σκηνῶν κι' ἐσφιγγε τὴ μικρὴ της Λίζα, στὴν ἀγκαλιά της.

— Δὲν πρέπει νὰ χάνουμε οὔτε λεπτό, εἶπε ὁ Πέτρος, ἀφ' οὗ ἐξέτασε ἀριετὴ ὄρα καὶ μὲ μεγάλη προσοχὴ τὸν Σούρτη, πρέπει νὰ μεταφέρουμε στὴν κλινική, τὸν δυστυχισμένο αὐτόν. Ἐκεῖ θὰ μπορέσω, πολὺ πειδὸ καλλίτερα, νὰ τὸν περιποιηθῶ. Ἄς σπεύσουμε ὅμως γιατί ὁ καιρὸς ἐπιείγει.

Ὁ πληγωμένος, ὁ ὁποῖος βρισκόνταν σὲ μιὰ λιθαρ-

ρικὴ κατάστασι, μεταφέρθηκε μὲ τίς μεγαλύτερες προφυλάξεις, σὲ μιὰ ἀπὸ τίς αἰθουσες, ὅπου ἡ Μάρθα εἶχε γρήγορα τοποθετήσῃ μιὰ χειρουργικὴ κλίνη καὶ πλάγι εἶχε βάλει, ἡ ἰδία, ἓνα τραπεζάκι μὲ ὄλα τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα μπορούσε νὰ χρειασθῆ, ὁ γιατρός.

Ἐκεῖνος μὲ τὴ συνηθισμένη του ἐπιδειξιότητα, ἐπανεφέρε, λίγο λίγο, τὸν δυστυχῆ στὴ ζωὴ.

Ἦταν ἀλησμόνητο τὸ θέαμα, ποῦ παρουσίαζε ἡ κλινικὴ αὐτή, ἡ ὁποία εἶχε διακοσμηθῆ γιὰ τὴν ἑορτὴ καὶ ὅπου οἱ προσκεκλημένοι μὲ τουαλέτες καὶ μὲ φράκα, παρακολουθοῦσαν μὲ ἀγωνία, τίς ἐλαφρὲς καὶ λεπτὲς χειρουργικὲς κινήσεις τοῦ Πέτρου Ζερσώ.

— Δὲν θὰ πεθάνῃ, ἐδήλωσε στὸ τέλος, ἀλλοίμονό του ὅμως τοῦ δυστυχῆ, γιατί ἔχω τὴν πεποίθησι ὅτι δὲν θὰ βγῆ ἔντελῶς σῶος ἀπὸ τὸ τρομερὸ αὐτὸ συμβάν.

— Τί ἐννοεῖς ; τί θέλεις νὰ εἰπῆς ; ἐρώτησε ὁ στρατηγός, ὁ ὁποῖος ἐπαρακολουθοῦσε μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον, τίς προσπάθειες τοῦ γιου του.

— Θέλω νὰ εἰπῶ, ἀπάντησε ὁ γιατρός, ὅτι φοβοῦμαι πῶς ἐπανεφέρα μόνον τὸ σῶμα στὴ ζωὴ ὅχι ὅμως καὶ τὴν ψυχὴ.

— Μήπως ἐτρελλάθηκε ὁ δυστυχής ; εἶπε ὁ στρατηγός.

— Πολὺ τὸ φοβοῦμαι πατέρα μου. Γιὰ παρατηρήστε τὸ ἥλιθιο καὶ ἄτονο βλέμμα του... δὲν εἶνε βλέμμα ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος συναισθάνεται τὴν κατάστασί του,

ούτε τοῦ μέρους ποῦ βρίσκεται, τῆ στιγμῆ ποῦ συνέρχεται... Ἡ σκέψη ἔχει πεθάνη μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἐγκέφαλο...

Τότε ἐπενέβηκε ὁ εὐλογιάρης, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε διόλου ἀπομανικρυνθῆ, ἀπὸ τὸ προσκέφαλο τοῦ συντρόφου του.

— Κύριε γιατρέ, εἶπε, συγγνώμη νὰ σὰς πῶ, πῶς δὲν πρέπει νάχετε καμμιά ἀνησυχία, γιὰ τὰ λογικά του.... γιὰτὶ αὐτὰ τοῦ ἔλειπαν, πρὶν ἀπὸ τὴν καταστροφή.

— Πῶς αὐτό; ἐρώτησε ὁ Πέτρος Ζερσῶ.

Ὁ εὐλογιάρης μὲ τὴν ἀπλῆ καὶ λαϊκὴ γλῶσσα του καὶ μὲ χίλιες δυὸ λεπτομέρειες, ἐξήγησε ὅ,τι ἤξερε ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Σούρτη, δηλαδή, πάρα πολὺ λίγα πράγματα.

Οἱ παρευρισκόμενοι τὸν ἄκουγαν συγκινημένοι, ὁ γιατρὸς ὁμως πρὸ πάντων, ὁ ὁποῖος ἔδειχνε καὶ μεγάλη περιέργεια.

Τῆ στιγμῆ ἐκείνη, ἡ Μαργαρίτα, ἡ ὁποία εἶχε ἔβγη πρὸ ὀλίγου, ἐμπῆκε ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὴν μικρὴ Λίζα.

Τί ἔπαθε; κανεὶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ δώσῃ μιὰ ἀπάντησιν.

Στὴ θεά ὁμως τοῦ Σούρτη, ἔβγαλε μιὰ διαπεραστικὴ φωνή κι' ἔπεσε στὰ χέρια τῶν προσκεκλημένων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν κατατρομάξει.

Τὴν μετέφεραν γρήγορα, στὸ δωμάτιο τῆς, ὅπου ὁ γιατρὸς ἔσπευσε νὰ τὴν περιποιηθῆ καὶ τὴν συνεφέρῃ.

Σὲ λίγο συνῆλθε.

— Τί συνέβη; τί ἔπαθες; ἐρώνησε μὲ ἀνησυχία ὁ Πέτρος.

— Δὲν ξέρω, ἀπάντησε μὲ ἀσθενῆ φωνή. Ἡ θεά τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ....

Δὲν ἐτελείωσε τὴν φράση τῆς, ἢ μάλλον ὁ γιατρὸς ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὴν λεπτὴ καὶ ἀδύνατη κρᾶση τῆς, ἐνόμισε, ὅτι ὅλες αὐτὲς ἢ συγκινήσεις τὴν ἐτάραξαν καὶ δὲν τὴν ἄφησε νὰ ἐξακολουθήσῃ.

— Ἀναπαύσου, ἀναπαύσου, σὲ παρακαλῶ, τῆς εἶπε.

Προσπάθησε νὰ κοιμηθῆς, νὰ ἡσυχάσῃς ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τίς συγκινήσεις. Θὰ ἔλθω ἀργότερα νὰ σὲ ἰδῶ, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ σ' εὔρω ἐντελῶς καλὰ καὶ ἡσυχῇ.

Ἐκλείσε τὰ μάτια τῆς καὶ σὲ λίγο ἀποκοιμήθηκε.

Τότε ὁ γιατρὸς τὴν ἄφησε, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῆς δευτέρας νοσοκόμου του κι' ἐπανῆλθε στὸ κρεβάτι, ποῦ ἐκοίτονταν ὁ Σούρτης.

Ὅταν τὸν εἶδε ὁ εὐλογιάρης, ἐπανελάβε τὴν διήγησή του, τὴν ὁποία εἶχε διακόψῃ, ἢ λιποθυμία τῆς Μαργαρίτας καὶ τὴν ἐτελείωσε προσθέτοντας :

— Πιστέψετε με, κύριε γιατρέ, είνε ὅπως σᾶς τὸ λέω· ὁ φτωχὸς αὐτὸς γέρος, δὲν είνε ἱκανός, οὔτε τὸ νομά του νὰ θυμηθῆ.

— Ἄφ' οὗ είνε ἔτσι, ἐτελείωσε ὁ Πέτρος Ζερσώ, ὁ ὅποιος εἶχε πολὺ ἐνδιαφερθῆ γιὰ τὴν περίεργη αὐτὴ περίσταση τῆς ἀμνησίας, δίνω ἐδῶ, μπροστά σ' ἄλλους τὸ λόγο μου, ὅτι θὰ προσπαθῆσω, θὰ κάμω ὅτι είνε ἀνθρωπίνως δυνατὸν γιὰ νὰ τὸν ξαναφέρω στὰ λογικά του.

VII

ΗΜΕΡΕΣ ΑΓΩΝΙΑΣ

Οἱ προσκεκλημένοι: ἔφυγαν νωρίς· τόσο μεγάλη ἦταν ἡ συγκίνηση ὄλων, ἀπὸ τ' ἀλλεπάλληλα αὐτὰ γεγονότα.

Σὲ λίγο, ὅταν καὶ ὁ στρατηγὸς ἀποχώρησε, στὰ ἰδιαίτερα διαμερίσματά του, ὁ Πέτρος, διευθύνθηκε στὸ δωμάτιο, τῆς ἀγαπημένης γυναίκας του.

Τὴν ἡῶρ' ἔξυπνη, καταταραγμένη ὅμως ἀκόμη, ἀπὸ τὴν συνέχεια τῶν γεγονότων, ποῦ διεδέχθησαν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, μὲ ἀστραπιαία ταχύτητα.

Τῆς ἐφαίνονταν, σὰν ἓνας κακὸς οἰωνός· δυστυχία ἄγνωστη καὶ τρομερή, ἐπαραμόνευε ὄλους ἐκεῖ μέσα.

— Πέτρε, εἶπε στὸ σύζυγό της, πολὺ φοβοῦ-

μαι μήπως ὁ γάμος μας ἔγινε, ὑπὸ πολλὸ ἄτυχες συνθήκες.

— Μὴ φοβᾶσαι τίποτε, τῆς ἀπαντοῦσε γιὰ νὰ τὴν καθησυχάσῃ ὁ γιατρός. Θὰ ἰδῆς ὅτι, ὅταν κατευνασθοῦν ἐντελῶς, τὰ ταραγμένα νεῦρα σου, δὲν είνε τίποτε...

— Εἶθε νὰ ἔχῃς δίκιο, τοῦ ἀποκρίθηκε κουνώντας λυπητερὰ τὸ κεφάλι της... δυσκολεύομαι ὅμως νὰ τὸ πιστέψω... Καὶ ὁ δυστυχισμένος αὐτὸς τί κάνει; πῶς είνε; .. Ὅμολογῶ ὅτι δὲν εἶχα οὔτετὸ θάρρος, οὔτε τὴ δύναμη, νὰ παρακολουθῆσω τὴν περίθλψη, ποῦ τοῦ ἔκαμες... Μόλις κατόρθωσα νὰ τὸν ἰδῶ, πρὶν λιποθυμήσω.

Ὁ Πέτρος τότε, ἐξήγησε στὴν Μαργαρίτα, τὴν κατὰσταση στὴν ὁποία, εὑρίσκονταν ὁ Σούρτης.

Ἡ διήγησή του, ἐπηρέασε ζωηρὰ τὴ νέα γυναίκα.

— Εἶνε παρατηρημένο, τοῦ εἶπε, ὅτι ὑπάρχουν ἀνθρωποι, στὸν κόσμο, σημαδεμένοι μὲ τὴν ἀνεξίτηλη σφραγίδα τῆς μοίρας.

Ἐπροσπάθησε νὰ σιγκωθῆ, γιὰ νὰ ἰδῆ στὸ πλαγιτὸ δωμάτιο, τί κάνει ἡ κόρη της καὶ νὰ τὴν φιλήσῃ.

Μόλις ὅμως ἐστάθηκε ὀρθή, αἰσθάνθηκε μεγάλη ἀδυναμία καὶ ὁ Πέτρος ἀναγκάσθηκε νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ καὶ τὴν ἐδηγήσῃ ὡς ἐκεῖ.

— Ἄχ παιδάκη μου! ἐψιθύρισε, σκύβοντας στὴν

κοιμούμενη μικρή, τὸ κεφάλι της, γιὰ νὰ τὴν φιλήσῃ.
"Ἄς μοῦ ζήσῃς, τουλάχιστον ἐσύ !...

Τὸ κεφάλι τῆς Μαργαρίτας, ἦταν γεμάτο ἀπὸ λυπηρὰ προαισθήματα....

* * *

Ὁ Σούρτης, ἐπερασε τὴ βραδυὰ του στὴν κλινικὴ, ὑπὸ τὰ ἀγρυπνα καὶ προσεκτικὰ βλέμματα τῆς νοσοκόμου Μάρθας καὶ τοῦ εὐλογιάρη, ὁ ὁποῖος δὲν ἐνοοῦσε, μὲ κανένα τρόπο, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν σύντροφό του, σὲ μιὰ τέτοια στιγμή.

Τὴν ἐπομένη ὁ γιατρός, ἀπόρησε πολὺ, ὅταν εἶδε τὸν ἀσθενῆ του, τὴν στιγμή πού ἦλθε νὰ τὸ ἐπισκεφθῆ, νὰ εἶνε στὸ πόδι, χωρὶς νὰ δείχνῃ ὅτι αἰσθάνονταν τὴν παραμικρὴ ἐνόχληση, ἀπὸ τὸ πάθημα τῆς προηγουμένης, μὲ τὸ συνειθισμένο ἡλίθιο ὕφος του καὶ ὁ ὁποῖος ἔδειχνε τὴ μεγαλειότερη διάθεση νὰ φύγῃ.

— Θέλω νὰ πάω στὴν κυρὰ Κατερίνα... στὴν κυρὰ Κατερίνα, ἐπανλάμβανε μὲ ἐπιμονή.

Ὁ Πέτρος ἀντελήφθηκε, ὅτι μπροστὰ σὲ μιὰ τέτοια ἐπιμονή, δὲν ἔπρεπε ν' ἀντισταθῆ· δὲν θὰ ὠφελοῦσε ἄλλως τε σὲ τίποτε, τὸ νὰ τὸν κρατήσῃ κοντὰ του. Γι' αὐτὸ καὶ τοῦ ἔδωσε ἀμέσως, τὴν ἄδεια τῆς ἀναχωρήσεως, συστήνοντας ταυτοχρόνως, στὸν εὐλογιάρη.

— Ἀμέσως ἅμα ἰδῆ τὴν κυρία αὐτή, νὰ μοῦ τὸν ξαναφέρῃς πάλι ἐδῶ.

Θὰ ἰδῆς ὅτι, χάρις στὶς φροντίδες μου, τὸ λογικὸ του, ποῦ εἶνε σθυσμένο, γιὰ τὴν ὥρα, θὰ ξαναξυπνήσῃ !

— Μὴν ἔχετε καμμιά ἀμφιβολία καὶ κανένα φόβο, κύριε γιατρέ· ἔχετε τὸ λόγο μου, σὰν τίμιος ἄνθρωπος ποῦ εἶμαι, πῶς ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα, θὰ σὰς τὸν ξαναφέρω.

Τὰ πράγματα συνέβηκαν, ὅπως εἶχε ὑποσχεθῆ ὁ εὐλογιάρης καὶ μετὰ μιὰ ὥρα ὁ Σούρτης ἐγκαθιδρύνονταν, στὴν κλινικὴ τοῦ γιατροῦ, Πέτρου Ζερσώ.

VIII

ΣΟΥΡΤΗΣ ΚΑΙ ΛΙΖΕΤΑ

Ἦταν δεκαπέντε ἡμέρες, ποῦ ὁ Σούρτης ἐζοῦσε στὴν κλινικὴ τοῦ γιατροῦ Ζερσώ. Κι' ἐν' ᾧ στὴν ἀρχή, ἡ ζωὴ, του δὲν διέφερε ἀπὸ τὴ ζωὴ ἐνὸς ὁποιοῦδήποτε κτήνους, ἀρχίζε λίγο λίγο νὰ δείχνῃ σημεῖα; ὅτι ἐπανερχεται ὁπωσδήποτε στὰ λογικά του.

Τὸν ἐπεριστοίχιζαν ἄλλως τε, μὲ τίς πειδ ἀφοσιωμένες φροντίδες καὶ περιποιήσεις.

Γιὰ νὰ τὸν διασκεδάσῃ, ν' ἀναγκάσουν οὕτως εἰπεῖν, τὸ πεθαμένο λογικὸ του, νὰ ξυπνήσῃ, ὁ γιατρός

δὲν ἐδίστασε, νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πηγαινοέρχεται ἐλεύθερα, παντοῦ στὸ σπίτη.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ, ἐγνωρίσθηκε μὲ τὴν μικρὴ Δίτσα καὶ οἱ δύο τους δὲ — ἀνεξήγητο φαινόμενο — αἰσθάνθησαν ἀμέσως, μιὰ ἀμοιβαία καὶ ζωνερὴ συμπάθεια ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον, σὰν μιὰ κάποια μυστικὴ δύναμη, νὰ ἤθελε νὰ ὠθήσῃ τὸν ἓνα πρὸς τὸν ἄλλον καὶ τοὺς συνενώσῃ.

Ἡ πρώτη τους συνάντησι καὶ γνωριμία, ἐγένετο στὸν κήπο.

Ὁ Σούρτης, ἀφοῦ ἔκαμε, ἄσκοπα, κάμπουσους γύρους ἐστάθηκε, στὸ τέλος, ἐκάθησε σὲ μιὰ ἄκρη, σκεπασμένη ἀπὸ ἓνα ἔξοχο τάπητα χλόης, μοναδικὸ στὸ Παρίσι, τελευταῖο λήφανο, τῶν θαυμαστῶν κήπων, ποῦ εἶχε ἄλλοτε ἡ νῆσος τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου.

Μὲ τὰ βλέμματα ἀπλανῆ, κατὰ τὴν συνήθειά του, ἐφαίνονταν ὅτι δὲν σκέπτεται τίποτε.

Τότε, γιὰ πρώτη φορὰ τὸν παρετήρησε ἡ Δίτσα.

Περίεργη πολὺ, γιὰ τὴν ἀπροσδόκητη παρουσία τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ποῦ δὲν ἐγνώριζε κι' ἔβλεπε, γιὰ πρώτη φορὰ, ἐπλησίασε τὸν δυστυχῆ, ὁ ὅποιος ἐκρατοῦσε στὰ χέρια του, ἓνα σθυσμένο τσιγάρο, ποῦ τοῦ εἶχε δώσει πρὸ ὀλίγου ὁ γιατρός.

— Κύριε, εἶπε ἡ μικρὴ, μοῦ φαίνεσαι πολὺ λυπημένος. . . γιατί δὲν θέλεις νὰ παίξῃς μαζί μου ; . . Μοῦ

φαίνεται, πῶς αὐτὸ θὰ σ' εὐχαριστοῦσε καὶ θὰ ἔφευγε ἡ λύπη σου.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Σούρτης, ἔδειχνε ὅτι δὲν εἶχε ἀντιληφθῆ τὴν πρότασή της, ἡ μικρὴ, μὲ τὴν ἀφέλεια ποῦ ἔχουν σ' αὐτὴν τὴν ἡλικία τὰ παιδιὰ, ἐπῆρε ἓνα λεπτὸ ξερὸ χόρτο καὶ ἄρχισε μὲ τρόπο νὰ τοῦ γαργαλίξῃ τὸ αὐτί.

Ἡ αἰσθησι τοῦ γαργαλισματος, ἔκαμε τὸν φτωχὸ τρελλό, νὰ γυρίσῃ τὸ κεφάλι του καὶ ὅταν παρετήρησε τὸ παιδάκι ποῦ τοῦ ἐμειδιοῦσε ἀθῶα, ἀπάντησε μ' ἓνα παρόμοιο μείδιμα.

Ἐπειτα ἀπὸ μισὴ ὥρα, ἦταν οἱ καλλίτεροι φίλοι τοῦ κόσμου.

Ἡ Μάρθα, ἡ νοσοκόμος, ἀκούγοντας γέλοια καὶ φωνές, ἔτρεξε στὸν κήπο, νὰ ἰδῆ τί συμβαίνει κι' εὐρέθηκε ἔξαφνα, πρὸ τοῦ ἐξῆς πρωτοφανοῦς θεάματος.

Ὁ Σούρτης, ἦταν τοποθετημένος κατάχαμα, μὲ τὰ τέσσερα κι' ἐπαίξε τὸ «ἄλογο» μὲ τὴν μικρὴ.

Ἡ νοσοκόμος, δὲν μποροῦσε νὰ πιστέψῃ ὅ,τι ἔβλεπε.

Ἐτρεξε, νὰ ζητήσῃ τὸν γιατρό, ὁ ὅποιος ἔσπευσε στὴν πρόσκλησή της.

Τὸ θέαμα ποῦ τοῦ ἐπαρουσιάσθηκε, τὸν ἔκαμε νὰ εὐχαριστηθῆ ὑπερβολικά.

— Πρέπει νὰ τοὺς ἀφίνουμε νὰ παίζουν μαζί, ὅσο μποροῦμε συχνότερα, εἶπε. Ποιὸς ξέρει, ἂν τὸ νεκρὸ μυαλό, τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ, δὲν ξυπνήσῃ, μὲ τὴν

ἐπαφή, τοῦ μικροῦ παιδικοῦ μυαλοῦ, τῆς Διζέτας... Πάντοτε ἐμεῖς ὀφείλουμε νὰ κάμουμε τὴν ἀπόπειρα, ἢ ὁποῖα ἴσως ὠφελήσῃ....

Ἐκτὸς τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη, ἡ Διζέτα, ἔγεινε ἡ ἀγαπημένη φιλενάδα τοῦ Σούρτη τοῦ ὁποῖου τὰ βλέμματα ἔλαμπαν ἀπὸ χαρὰ, ὅταν ἔβλεπαν τὴν μικρὴν, νὰ τὸν πλησιάζῃ.

Ὅπως ὅλα τὰ παιδιά, ἐνόησε τὴν ἀδυναμία του πρὸς αὐτὴν καὶ τοῦ ἐπέβαλε τὶς θελήσεις της.

Πολλὲς φορές, δὲν καταδέχονταν νὰ καθῆσθαι στὸ τραπέζι, μὲ τὴν μητέρα της καὶ τὸν γιατρό, ἀλλὰ ἐπροτιμοῦσε νὰ πάγῃ νὰ γευματίσῃ, μὲ τὸν φίλο της. Ἡ νοσοκόμος ἐσερβίριζε καὶ τοὺς δύο.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Μαργαρίτα, ἡ ἀγωνία της αὐξάνε, ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα... εἶχε γίνῃ κατηφὴς καὶ μελαγχολικὴ, ἀπόφευγε κάθε συντροφιά, οὔτε ἐμιλοῦσε σχεδόν, οὔτε ἔτρωγε, μάταια δὲ ὁ σύζυγός της καὶ ὁ στρατηγὸς Ζερσώ, ἐπροσπαθοῦσαν μὲ κάθε τρόπο νὰ τὴν διασκεδάσουν.

— Κάτι συμβαίνει, ποῦ δὲν μπορῶ νὰ ἐξηγήσω, μὲ κανένα τρόπο, ἔλεγε ἐμπιστευτικὰ ὁ Πέτρος στὸν πατέρα του, ὅταν οἱ δύο ἄνδρες ἔμεναν μόνοι.

— Ἐξέρω καλὰ, πῶς ἡ Μαργαρίτα εἶνε πολὺ νευρική· ἔχει κράση πάρα πολὺ εὐαίσθητη... ἀλλὰ στὸ σημεῖο αὐτό... τώρα ποῦ ἐπανδρευθήκαμε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἐφαίνονταν, ὅτι τὴν ἐχαροποίησε ὅσο κι' ἐμέ-

να... καὶ πάλι σοῦ ἐπαναλαμβάνω, πατέρα μου, δὲν μπορῶ νὰ ἐννοήσω τί συμβαίνει, χάνω τὸν νοῦ μου!...

— Μά, τί συμπεραίνεις ἐπὶ τέλους; ἐρώτησε ὁ στρατηγός.

Ὁ Πέτρος ἐθεωροῦσε καθήκον του νὰ μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ μέσα.....

— Δὲν ξέρω, πατέρα μου... δὲν ξέρω...

Δὲν ἐτολμοῦσε, νὰ ἐμπιστευθῇ στὸν πατέρα του, ὅτι μιὰ παράξενη, πολὺ παράξενη ἰδέα ἐσφηνώνονταν κάθε μέρα, πειδὸ πολὺ, στὸ μυαλό του..

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

Ἡ ἐμφάνησις τοῦ Σούρτη, κατὰ τὰ δραματικὰ ἐπεισόδια, ποῦ διηγηθήκαμε. τὸν ἔκανε νὰ υποψιάζεται...

Δὲν ἦταν ὁμῶς, μόνος αὐτός.

Ἡ ἴδια σκέψη ἐστερεοποιοῦνταν, στὸν ἐγκέφαλο τῆς Μαργαρίτας.

Ὅταν ἔβλεπε, τὸ φτωχὸ τρελλό, νὰ παίζει στὸν κῆπο, μὲ τὴν Λίτσα, ἐκάθονταν καὶ τὸν ἐπαρατηροῦσε, κρυφά, προσεκτικά, ἐπὶ ἀρκετὲς στιγμὲς....

Ἄν κανεῖς, τὴν ἐπλησίαζε τότε, θὰ τὴν ἀκουγε νὰ φιθυρίζει :

— Μήπως εἶν' ἐκεῖνος !... ἐκεῖνος !...

Μιὰ ἡμέρα, ποῦ ἦταν μόνη στὸ δωμάτιό της, μιὰ σκέψη, σὰν ἀστραπή, ἐπέρασε ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλό της...

Ἡ ὄπτασις τῆς παρελθούσης ζωῆς της, ἐφάνηκε καθαρὰ μπροστά της....

Εἶδε τὸν ἑαυτὸ της, νὰ κρατῆ ἀγκαλιὰ καὶ νὰ ναυορίζει ἓνα παιδάκι, τὴν Λιζέτα, ἣ ὁποία ἦταν ἀκόμη λίγων μηνῶν...

Ἐξαφνα, ἓνας ἄνθρωπος σκύβει ἐπάνω της...

Ὁ Γιάννης Δαλτῶν, ὁ σύζυγός της....

Ἡ ὄπτασις ἐχάθηκε· ἐντρομη βγαίνει ἀπὸ τὸ δωμάτιό της καὶ τρέχει στὴν κλινική...

Τὴν βρίσκει ἔρημη... ὄχι ὁμῶς...

Ὁ Σούρτης, μὲ τὰ μάτια κλεισμένα, ἀναπαύεται σ' ἓνα κρεβάτι...

Ἡ Μαργαρίτα σκύβει ἀπάνω στὸν ἄνθρωπο... βέβαια, δὲν χωρεῖ καμμιά ἀμφιβολία... Ἐμπρὸς της κοίτεται ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐνόμισε γιὰ πάντα χαμένον, μέσα στὴν μεγάλη καταιγίδα τοῦ πολέμου... ὁ σύζυγός της...

Σούρτης καὶ Γιάννης Δαλτῶν, εἶν' ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπο !

IX

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ

Ἐπειτ' ἀπὸ μερικὲς ὥρες, κατόπιν ἀπὸ μιὰ σκληρὴ μάχη, ποῦ ἐδόθηκε στὴν ψυχὴ τῆς Μαργαρίτας, ἐπῆγε καὶ ἤρε τὸν γιατρό, ὁ ὁποῖος ἔκανε πειράματα στὸ σπουδαστήριό του.

Ὅταν ὁ Πέτρος, τὴν εἶδε νὰ μπαίνει, μὲ τὴν κατήφεια καὶ τὴν λύπη ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό της προχισθάνθηκε μιὰ μεγάλη καταστροφή.

—Τὶ ἔχεις, ἀγάπη μου, τὴν ἐρώτησε, τί σοῦ συμβαίνει· κι' ἔτρεξε νὰ τὴν πάρῃ καὶ τὴν τοποθετήσῃ ἀπάνω σὲ μιὰ μαλακὴ πολυθρόνα.

—Πέτρε, ἀπάντησ' ἐκείνη, ἦλθα νὰ σοῦ κάμω μιὰ τρομερὴ ἐξομολόγησι...

—Μιὰ ἐξομολόγησι; ἐρώτησ' ἐκπληκτος.

—Χειρότερα ἀκόμη... θὰ σοῦ ἀποκαλύψω, μιὰ τρομερὴ ἀλήθεια...

Δίχως να του δώσει καιρό, ούτε να συνέλθῃ, ούτε να απαντήσει, άρχισε να του διηγῆται, τις πρώτες άμφιβολίες της, τήν άγωνία που τήν κατέλαβε έπειτα τήν άβεβαιότητα στην όποία βρίσκονταν, και τήν σταθερή πεποίθηση στο τέλος, που είχε σχηματίσει, βλέποντας στο κρεβάτι, τον Σούρτη.

‘Ο γιατρός, τήν άκουγε κάτωχρος.

Και όταν πειά έτελείωσε:

—Είσαι βεβαία . . . πολύ βεβαία, γι’ αυτά που λές; τήν έρώτησε.

—Βεβαιοτάτη ! . . .

—‘Η ύπόθεση είναι πάρα πολύ σοβαρή, σοβαρωτάτη· είναι πραγματικό ζήτημα συνειδήσεως . . . Μου φαίνεται ότι καλό θα είναι, να συμβουλευθοῦμε τον πατέρα μου . . . τι λές . . . θέλεις; . . .

—Είπε ή καλλίτερη λύση, άπάντησε· πηγαίνουμε να τον ιδούμε.

‘Ο στρατηγός, ήταν στο σπουδαστήριο του· εκεί τον ηύρανε και, δίχως άργοπορία, του εξήγησαν, με όλες τις λεπτομέρειες, το τρομερό αυτό μυστικό.

— Πατέρα μου, έπρόσθεσε ό Πέτρος, όταν έτελείωσε τήν διήγησή του, ή Μαργαρίτα κι’ εγώ, βρισκόμεθα σε μιá τρομερή θέση... τί να κάμουμε, .. συμβούλευσέ μας !

Τό πρόσωπο του στρατηγοῦ, είχε γίνῃ πάρα πολύ σοβαρό.

Στήν ψυχή του έντιμου αυτού στρατιώτη, έδίδονταν μιá τρομερή μάχη.

‘Η υίική στοργή άφ’ ενός, το καθήκον και ή συνείδηση άφ’ άλλου, επάλευαν, ποιό να υπερισχύσει.

‘Επειτ’ από μερικῶν λεπτῶν σιωπή, τοῦς εἶπε, με σοβαρότητα :

— Πέτρε, ότι δήποτε και αν ακολουθήσει, ως γιατρός, ως σοφός, δέν έχεις το δικαίωμα να αποφύγεις, το καθήκον το όποιο σου επιβάλλεται.

— ‘Οφείλεις να προσπαθήσεις να σώσεις, το άνθρωπο αυτόν, να τον επαναφέρεις στη λογική.

— Με κίνδυνο τῆς εὐτυχίας μας ;

— Μάλιστα, με κίνδυνο τῆς εὐτυχίας σας....

‘Ο στρατηγός, έσηκώθηκε συγκινημένος, τοῦς έπιασε από τα χέρια και τοῦς δδήγησε στο δωμάτιο του τρελλοῦ, ό όποιος είχε ξυπνήσει....

— ‘Εμπρός, αγαπημένα μου παιδιά, τοῦς εἶπε, κάμετε το χρέος σας.

— ‘Ο Γολγοθάς σας είναι δύσδατος, απότομος, το καθήκον όμως και ή τιμή, σας επιβάλλουν να τον ανεβήτε !

Οί δύο σύζυγοι έχαμήλωσαν το κεφάλι, σαν να υπέκυπταν κάτω από βαρὺ φορτίο.

— ‘Ο Πέτρος όμως γρήγορα το έσήκωσε, έβαλε στο χέρι του, το χέρι τῆς γυναίκας του, και με δυνατή φωνή εἶπε :

—Μείνε ήσυχος, πατέρα μου, παρ' ότι και αν συμβή θα κάμουμε τὸ καθήκον μας.

Χονδρὰ δάκρυα ἐκυλίσθησαν, στ' ἀδυνατισμένα μάγουλά του.

*
* *

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, τρομερὸ βασανιστήριο ἄρχισε, γιὰ τοὺς δύο συζύγους.

Ἵποσχέθηκαν ὅμως κι' ἐννοοῦσαν νὰ κρατήσουν τὴν ὑπόσχεσή των :

Θὰ ἐξεπλήρωναν τὸ καθήκον τὸ ὅποιο εἶχαν ἐπιβάλει στὸν ἑαυτό των ...

Ὁ Πέτρος, ἐθεωροῦσε καθήκον του, νὰ μεταχειρισθῆ ὅλα τὰ μέσα και τὰ ἡρωϊκώτερα ἀκόμη, γιὰ νὰ ἐπαναφέρῃ στὰ λογικὰ του, τὸν Σούρτη—Δαλτῶν, και νὰ τὸν κάμῃ νὰ ξαναῦρῃ τὴν προσωπικότητά του· ἐμεταχειρίσθηκε γιὰ τὴν θεραπεία αὐτή, τὴν γυναίκα του.

Συχνά, συνοδευμένη ἀπὸ τὴν μικρὴ Λίτσα, ἡ ὅποια ἦταν ξετρελαμένη μὲ τὸν μεγάλο της « φίλο » ἢ Μαργαρίτα, ἤρχονταν νὰ κάμῃ συντροφιά στὸ δυστυχεῖ τρελλό.

Τὸν ἐφώναζε Γιάννη — μὲ τὸ ἀληθινὸ του ὄνομα — και τοῦ ἐμιλοῦσε γιὰ τὸ παρελθόν ...

Μάταια ὅμως, ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι ὁ Σούρτης, ἦταν ἀνίκανος νὰ θυμηθῆ τὸ παραμικρό.

Ξαφνικὰ ὅμως μιὰ μέρα, ὁ δυστυχεὴς αὐτός, παίζοντας στὸν κήπο, μὲ τὴν πονηρὴ σύντροφό του, ἔδειξε μιὰ ἀναλαμπὴ λογικοῦ ...

Ἐπιασε τὴν μικρὴ, τὴν ἐσῆκωσε στὴν ἀγκαλιά του, τὴν ἐσφίξε, τὴν ἐφίλησε και τῆς ἐζήτησε νὰ τὸν ὀνομάζῃ πατέρα.

— Ἀφ' οὗ σ' εὐχαριστεῖ αὐτό, τοῦ εἶπ' ἐκείνη, καλά, ἀπὸ τώρα και εἰς τὸ ἐξῆς θα εἶσαι ὁ μπαμπᾶς μου.

Ἡ Μαργαρίτα, ἦταν λίγα βήματα μακρότερα· ἐκάθονταν λυπημένη, σ' ἓνα πέτρινο σκαμνί.

Ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτά, τῆς ἐφάνηκε ὅτι ἐσχίζονταν ἡ καρδιά της ... και ἄρχισε ξαφνικὰ νὰ κλαίῃ μὲ λυγμούς ...

Ὁ Σούρτης-Δαλτῶν, ἐστράφηκε πρὸς τὸ μέρος της, τὴν ἐκύταξε καλὰ καλὰ, μὲ μάτια ἀλλοιώτικα τώρα, μὲ μάτια, στὰ ὅποια ἄρχιζε νὰ φαίνεται ἓνα ἴχνος ζωῆς· ἐσφίξε δυνατὰ μὲ τὸ χέρι, τὸ μέτωπό του, σὰν νὰ ἤθελε νὰ σταματήσῃ, ὅλες του τὶς ἐνθυμήσεις, ποῦ ἤρχονταν μαζεμένες κι' ἐφώναζε :

— Μαργαρίτα !... Μαργαρίτα !... ἀγαπημένη μου !.

Ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή, τὸ κεφάλι του ἐκλονίσθηκε ἀπὸ ἓνα νευρικὸ σπασμό, κατόπιν ἀπότομα, σὰν τρελλός — ἀλλὰ τρελλός γνωστικός — ἐπωφελήθηκε τὴν εὐκαιρία, ποῦ ἡ Λίτσα δὲν τὸν ἐπρόσεξε και ὤρμησε στὸν δρόμο, ἀπὸ τὴν μισανοιγμένη θύρα τοῦ κήπου...

Ἐτρεξε, ἔτραξε μὲ ὄλη του τὴν ταχύτητα στὸ οἰνοπωλεῖο τῆς κυρᾶ Κατερίνας.

Ἐμάζεψε τὰ λίγα φτωχικά του ρούχα, τὰ ἔκαμε γρήγορα ἓνα δέμα κι' ἔφυγε πρὸς τὸ μέρος τῆς ὄχθης, φωνάζοντας στὴν γρηά, ἡ ὁποία τοῦ ἐμειδιούσε μὲ οἶκτο :

— "Ἄν ἔλθουν νὰ μὲ ἰδοῦν, πὲς τους ὅτι δὲν θ' ἀκούσουν πειά, νὰ γίνεται λόγος, γιὰ μένα.

*
*
*

Τὰ τελευταία αὐτὰ λόγια ἐτάραξαν ὑπερβολικὰ τὴν κυρᾶ Κατερίνα.

Χίλιες δυὸ ὑποψίες, ἐμπῆκαν στὸ μυαλό της· τί ἄραγε νὰ ἐσήμειναν ; μήπως ἡ τρέλλα του, τὸν παράσυρε σὲ αὐτοκτονία ;

Ἦξερε πολὺ καλά, ἀπὸ τὶς πληροφορίες ποῦ ἐλάμβανε καθημερινῶς ἀπὸ τὸν εὐλογιάρη, ὁ ὁποῖος εἶχε τόσο πολὺ συμπαθήσει τὸν Σούρτη, ποῦ ἦταν ἀδύνατο ν' ἀφήσει νὰ περάσει, ἔστω καὶ μιὰ ἡμέρα, δίχως νὰ πληροφορηθῆ τί γίνεται, ὅτι ὁ γιατρός. ἔκανε ὅτι μποροῦσε, γιὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ στὰ λογικά του· ἀποροῦσε δὲ πῶς, ἐνῶ ἔβλεπαν ὅτι πηγαίνει καλλίτερα καὶ εἶχαν πολλὰς ἐλπίδες, νὰ ξυπνήσῃ ἡ πεθαμένη μνήμη του, νὰ τοῦ ἐπέλθῃ ἡ ἔξαφνη αὐτὴ κρίση—

γιατὶ ἔτσι ἐνόμιζε — ἡ ὁποία ἦταν ἐπόμενο, νὰ τὸν ὀδηγήσῃ στὸν τάφο.

Ἦθέλησε νὰ τρέξῃ, πίσω του, νὰ τὸν σταματίσῃ, νὰ προλάβῃ τὸ ὑποθετικὸ κακό, τῆς ἦταν ὁμως ἀδύνατο νὰ τὸ κάμῃ, γιατί, ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὰ πόδια της, δὲν τῆς ἐπέτρεπαν, ἡ ὑπηρέτρια ἔλειπε, ἐκείνη τῆ στιγμῇ, ἀπὸ τὸ κατάστημα καὶ δὲν μποροῦσε, κατὰ συνέπειαν, νὰ ξεμακρύνῃ.

Τί νὰ κάμῃ ; σὲ ποιὸν ν' ἀποταθῆ ; ἀπὸ ποιὸν νὰ ζητήσῃ βοήθεια ; βρῖσκονταν σὲ τρομερὴ ταραχὴ...

Ἦ Σούρτης, ἐν τοσοῦτω, ἔτραχε μὲ ὄλη τὴ δύναμη τῶν ποδιῶν του.

Ἐμοιαζε μὲ ἄνθρωπο, ποῦ τὸν κυνηγᾶ, μιὰ ὀλόκληρη ἀγέλη λύκων καὶ τοῦ ὁποίου, ἡ μόνη σωτηρία, εἶνε ταχύτης.

Οἱ καρβουνιάρηδες οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦσαν τὴν καθημερινή τους ἐργασία, τὴν ἐκφόρτωση, δηλαδὴ, ἀπὸ τῆς μαοῦνης, τοῦ καρβούνου, ποῦ δὲν παύει σχεδὸν καθόλου, στὰ μέρη αὐτὰ τοῦ Σηκουάνα, τὸν εἶδαν, γιὰ μιὰ στιγμῇ, νὰ περνᾶ σὰν φάντασμα, ἀπὸ μπροστά τους καὶ νὰ χάνεται, μέσα σὲ κάτι μεγάλες λόχμες, ποῦ ὑπάρχουν, σὲ ἀρκετὸ διάστημα, παρακάτω ἀπὸ τὸ μέρος, ποῦ γίνεται ἡ ἐκφόρτωση.

Τὸν εἶχαν γνωρίσῃ, ὅλοι σχεδόν· ἤξεραν ὅτι ἦταν τρελλός· γι' αὐτὸ δὲν ἔδωσαν τὴν παραμικρὴ προσοχή, στὴν σκηνὴ αὐτῆ.

— Για ιδές τε, ρε παιδιά, είπε ένας στους άλλους, για ιδές τε, τὸ Σούρτη, ποιὸς ξέρει τί κακὴ μύγα τὸν ἐκέντησε πάλι σήμερα καὶ τρέχει κυνηγώντας τὴ σκιά του.

— Κι' ἔπειτα, σοῦ λέει ὁ εὐλογιάρης, ὅτι ὁ γιατρός εἶπε πῶς σὲ λίγο θὰ γίνῃ καλά· δὲ βαρυνέσαι, λόγια τῷ γιατρῶνε, κάμε ὅ,τι θέλεις, ἀντίο μυαλό. Τὸ πουλί, ἐπέταξε μιὰ φορά, δὲν τὸ ξαναβάνῃς πειὰ στὸ κλουβί· θὰ μείνῃ για πάντα ἄδειο.

Αὐτὴ, ἦταν ἡ μόνη συνομιλία, ποῦ ἐπροκάλεσε ἡ ἡ σκηνὴ τῆς φυγῆς τοῦ Σούρτη.

Ἐκεῖνος χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴ σὲ κανένα, ἐξακολούθησε τὸν δρόμο του ὡς τὴ στιγμή, ποῦ καταλαχανιασμένος, ἐχώθηκε στὶς λόχμες.

Ἐστάθηκε τότε, λιγάκι, νὰ πάρῃ ἀναπνοή.

Ὅποιος τὸν ἔβλεπε, τὴ στιγμή ἐκείνη, θὰ ἐπίθετο ὅτι ὁ γιατρός εἶχε δίκιο νὰ ἐπιμένῃ, ὅτι ἦταν δυνατόν νὰ ζωογονηθῇ, τὸ πεθαμένο ἐκεῖνο μυαλό.

Τ' ἀπλανῆ του βλέμματα, εἶχαν πάρῃ ζωὴ καὶ ἡ ἠλίθια ἔκφραση, μὲ τὴν ὁποία ἦταν πρὶν σκεπασμένο τὸ πρόσωπό του, ὑποχώρησε, για νὰ παραχωρήσῃ τὴ θέσῃ της, σὲ μιὰ ἔκφραση, τραγικῆς ἀπελπισίας.

Τί συνέβαινε ἄραγε μέσα του, καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ κλινικὴ, τόσο ἀπότομα καὶ νὰ τρέξῃ νὰ κρυφθῇ στὶς λόχμες, στὴν ἄκρῃ τοῦ ποταμοῦ ;

Ἡ ἡσυχὴ ζωὴ, ποῦ ἐπερνοῦσε στὴν κλινικὴ τοῦ γιατροῦ Ζερῶ καὶ ἰδίως, ἡ καθημερινὴ συναναστροφὴ του μὲ τὴν Διζέτα, ἄρχισαν σιγὰ σιγὰ νὰ ξυπνοῦν ἀόριστες ἐνθυμήσεις, στὸ κοιμισμένο μυαλό του.

Πίσω ἀπὸ ἓνα βαρὺ μαῦρο πέπλο, διαγράφονταν λίγο λίγο καὶ καθημέρα πειὸ ἐντονώτερα, πειὸ ζωηρότερα, σκηνές, τίς ὁποῖες, μὲ τὸν καιρό, κατόρθωνε νὰ διακρίνῃ τὸν ἑαυτό του, ἀλλοιότικον ὅμως, περιστασιασμένον ἀπὸ ἓνα κοριτσάκι, ποῦ ἔμοιαζε καταπληκτικὰ τῆς μικρῆς Δίζας καὶ μιὰ ὡμορφὴ κυρία στὴν ὁποία ὅμως δὲν εἶχε ἀκόμη μπορέσῃ νὰ δώσῃ μιὰ συγκεκριμένη, μιὰ ὠρισμένη μορφή.

Ὁ πέπλος αὐτός, ποῦ ἐσκέπαζε τὸ λογικὸ του καὶ ἀποσύρονταν καθημερινῶς, ἐξαφανίσθηκε ἐντελῶς τὴν στιγμή, ποῦ εἶχε ἀγκαλιὰ τὴν μικρὴ, ἐν' ᾧ ἡ Μαργαρίτα ξεσποῦσε σὲ λυγμούς.

Κι' ἔφυγε ἀπότομα, ἔφυγε μακριὰ γιατί εἶχε ἀνάγκη νὰ μείνῃ μόνος, ἐντελῶς μόνος, νὰ σκεφθῇ, νὰ συγκεντρώσῃ τίς ιδέες του νὰ ἀποφασίσῃ πῶς ἔπρεπε νὰ συμπεριφερθῇ τώρα, μὲ τὴν καινούρια αὐτὴ ὄψι τῶν πραγμάτων ποῦ τοῦ παρουσιάζονταν τόσο ξαφνικά καὶ ἀπότομα.

*
* *

Ὅταν οἱ παλμοὶ τῆς καρδιάς του, καθησύχασαν λιγάκι, ἐκάθησε σὲ μιὰ πέτρα, περιτριγυρισμένος ἀπὸ

τούς φηλοὺς θάμνους, οἱ ὅποιοι τὸν ἐπροστάτευαν ἀπὸ κάθε ἀδιάκριτο βλέμμα, ἀκούμπησε τὸ πηγούνη στὸ χέρι του καὶ ἄρχισε νὰ συλλογίζεται.

Εἶδε τὸν ἑαυτό του, νέον πλούσιο, μὲ τὴν ἀγαπημένη του, τὴν Μαργαρίτα κοντά του καὶ τὴν μικρὴ του Δίζα, στὴν κομφὴ ἔπαυλή τους.

Ἐθυμήθηκε κατόπιν, μὲ ἀγωνία, ὅταν ντυμένος στρατιώτης, ἀποχωρίζονταν, γιὰ νὰ πάγη ν' ἀνταμώσει τὸ σύνταγμά του, τὰ δύο ἀγαπημένα αὐτὰ πλάσματα ὡς τὴ στιγμὴ, ποῦ πιγμένος, ἀπὸ τ' ἀσφυξιογόνα ἀέρια, σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς τρομερὲς μάχες τοῦ Βερντέν, εἶχε μείνει κάτω, ἀπὸ σωρὸ πτωμάτων.

Πῶς εἶχε σωθεῖ, τί εἶχε γίνει ὁ ἴδιος, πῶς εἶχε ζήσει, ὡς τὴν στιγμὴ ποῦ ἀναγνώρισε τὴν Μαργαρίτα καὶ τὴν Δίζα; τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ θυμηθῆ τὸ παραμικρό.

Δὲν τὸν ἐνδιέφερε ὅμως καθόλου, τὸ παρελθὸν αὐτό.

Σήμερα, ἐξανύρισκε τὸ χαμένο λογικὸ του, συγχρόνως δὲ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν κόρη του, σὲ τί ὅμως συνθήκες;

Ὅσο τρελλὸς καὶ ἂν ἦταν, εἶχε ἀντιληφθῆ, ὅταν ἐνοσηλεύονταν στὴν κλινικὴ τοῦ Πέτρου Ζερσώ, ὅτι ἡ Μαργαρίτα, τὴν ὁποία ἔβλεπε σπάνια στὴν ἀρχὴ ἦταν ἡ γυναῖκα τοῦ γιατροῦ καὶ ἡ Δίζα κόρη του.

Ὅταν τοῦ ἦλθε ἡ κρίσις, ἡ ὁποία τοῦ ἐξανάφερε τὸ λογικὸ, ἀντιλήφθηκε ἀμέσως τί εἶχε συμβῆ.

Ἡ Μαργαρίτα, ἐνόμισε ὅτι ἐσκοτώθηκε στὸν πόλεμο

κι' ἐπανδρεύθηκε μὲ τὸν γιατρό. Πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν μπορούσε νὰ τὴν κατηγορήσῃ, γιὰτὶ κατὰ φυσικὸν λόγῳ, ὡς νέα γυναῖκα ποῦ ἦταν, ἔπρεπε νὰ εὔρη ἕνα στήριγμα, γιὰ τὸν ἑαυτό της καὶ τὴν κόρη της. Ἐγνώριζε ἄλλως τε καὶ ὁ ἴδιος, ὅτι ἡ οἰκογένεια τῆς Μαργαρίτας, ἦταν στενὰ συνδεδεμένη, μὲ τὴν οἰκογένεια τοῦ Πέτρου Ζερσώ.

Τὶ ἔπρεπε νὰ κάμῃ; πῶς νὰ συμπεριφερθῆ στὴν περίστασι αὐτή; ἡ ἀγωνία του ἦταν μεγάλη.

Ἐβλεπε κάλιστα, ὅτι ἡ ζωογόνησι αὐτὴ τοῦ λογικοῦ του, δὲν εἶχε κανένα ἄλλο ἀποτέλεσμα, παρὰ νὰ κάμῃ τρεῖς δυστυχεῖς. Τὸν ἑαυτό του, τὸν γιατρό καὶ τὴν Μαργαρίτα.

Κανεῖς ἀπὸ τοὺς τρεῖς δὲν εἶχε τὸ παραμικρὸ φταίξιμο καὶ ὅμως μὲ τὴν σημερινὴ κατάστασι τῶν πραγμάτων, ἦταν καταδικασμένοι νὰ ὑποφέρουν.

Ἀγανακτοῦσε τώρα, ἐναντίον τοῦ γιατροῦ, ποῦ θὰ ἔκανε καλλίτερα, νὰ τὸν ἄφηνε στὴν προσητερινὴν κατάστασὶ του.

Εἶχε ἄραγε τὸ δικαίωμα νὰ διεκδικήσῃ δικαιώματα ἐπὶ τῆς Μαργαρίτας; καὶ ποιά θὰ ἦταν τότε ἡ θέσι της στὴν κοινωνία, πῶς θὰ παρουσιάζονταν στὸν κόσμον, γυναῖκα μὲ δύο ἄνδρες, ἐπισήμως πανδρεμένη μὲ τὸν καθένα ἀπ' αὐτούς;

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐνόμισε, ὅτι τὸ λογικὸ του πρόκειται νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ, γιὰ δεύτερη φορὰ καὶ μιὰ ἄγρια χαρὰ, ἐζωγραφήθηκε στὸ πρόσωπό του,

Γρήγορα όμως έννόησε τὸ λάθος του, ὅτι αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἐπαναληφθῆ γιὰ δεύτερη φορά καὶ ἡ χαρὰ του ἐμεταβλήθηκε σὲ ἀπελπισία.

Μιὰ καὶ μόνη λύσις τοῦ ἐπαρουσιάσθηκε.

Ἐπρέπε νὰ λείψῃ ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς, τότε οἱ ἄλλοι δύο, θὰ ἐξοῦσαν ἡσυχώτεροι, ἂν ὄχι εὐτυχεῖς.

Ποῖος όμως, θὰ ἦταν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ ἔσωζε τοὺς ἄλλους.

Ἀνέκαθεν, ὁ Γιάννης Δαλτών, διακρίνονταν γιὰ τὴν ἰσχυρὴ του θέληση καὶ τὰ λεπτὰ κι' εὐγενικὰ του αἰσθήματα· μὲ τὴν ἐπάνοδο τοῦ λογικοῦ του καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ἐξεδηλώθηκαν ὅπως ἦταν πρὶν τῆς τρέλλας του.

Οὔτε ὁ γιατρὸς Πέτρος Ζερσώ, οὔτε ἡ Μαργαρίτα ἦσαν ὑπεύθυνοι, γιὰ ὅ,τι τώρα συνέβαινε.

Δημιουργός, ὅλης αὐτῆς τῆς τραγικῆς ἱστορίας, ἂν καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἦταν αὐτὸς ὁ ἴδιος, αὐτὸς λοιπὸν ἔπρεπε καὶ νὰ ἐξαφανισθῆ.

— Μὲ τὴ λύση αὐτή, μὲ τὴν αὐτοκαταδίκη ἢ ὁποῖα δὲν ἐπιδέχονταν καμμιά ἔφεση, ἢ, ὡς τὴ στιγμὴ ἐκείνη, παραμορφωμένη, ἀπὸ τὴν ἀγωνία, μορφὴ του, ἐπῆρε μιὰ ἔκφραση σελείας γαλήνης.

Ἐβγῆκε ἀπὸ τὴ λόχμη κι' ἐπροχώρησε στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, κρατώντας τὸν μπόγο του στὸ χέρι.

Στὸ μέρος αὐτό, τὰ νερὰ εἶνε πολὺ βαθειά, σχη-

ματίζεται δὲ πολὺ ὀρμητικὸ ρεῦμα, τὸ ὁποῖο παρασύρει εὐκολώτατα τὸν καλλίτερο κολυμβητὴ.

Ἐπέταξε στὴν ἀρχή, τὸν μπόγο καὶ τὸ κασκέτο του στὸ νερό, κατόπιν, πρὶν ὁ εὐλογιάρης, ὁ ὁποῖος τὸν εἶδε ἀπὸ μακρὰ, γιὰτὶ ἔμαθε τὰ συμβάντα ἀπὸ τὴν κυρὰ Κατερίνα καὶ τὸν ἀναζητοῦσε παντοῦ, προφθάσῃ νὰ τὸν πλησιάσῃ καὶ τὸν συγκρατήσῃ, ἐβούτηξε κι' ἐκεῖνος κι' ἐχάθηκε μέσα στὸ ἰσχυρὸ κύλισμα τοῦ ρεύματος.

ΤΕΛΟΣ

ΕΞΕΛΟΘΗΣΑΝ

- 1) Ἡ Ναυαγισμένη
- 2) Ἡ Πρὸσφυγοπούλα
- 3) Ἡ Ἄτριμη
- 4) Ἡ Ἐκδίκησις
- 5) Μέσα στὸ Βόρβορο
- 6) Τὰ Ἐρωτευμένα
- 7) Ὁ Τρελλὸς

*Sionzori sok
Jul ap. No 1/3 mes
Changor*

SISMANTOGLIO

Μετὰ 15 ἡμέρας

θα κυκλοφορήσῃ τὸ Η΄. Βιβλίον

τῶν « Κινηματογραφικῶν Ἔργων »

Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΠΥΡΓΟΣ

Ζητήσατέ το ἀπὸ παντοῦ.

Μετὰ 15 ἡμέρας ≡ ≡ ≡ ⊙

ΕΚΔΟΘΗΣΕΤΑΙ

τὸ Η΄ βιβλίον
τῆς
Βιβλιοθήκης
μας

Ο ΜΥΣΤΗΡΙΟΛΟΓΗΣ ΠΥΡΓΟΣ

Αὐτοτελές
Δραματικὸν
Κινηματογραφικὸν
Μυθιστόρημα

Τιμᾶται Γροσίων 15